

Šajā numurā

2. KS intervē LNS prezidentu. LNS Vadības kalendārs
3. Sociālā rehabilitācija. Valsts pasūtījums.
4. Kas ir EUD?
LNS projekts „Draudzīga vide jāveido pašiem”
5. Rīgas skolai – 175 gadi
6. – 7. Kas notiek biedrībās un grupās
8. Spāņu mākslinieks koncertē Rītausmā
9. Kad darbs sagādā prieku
10. – 11. Mīlestības stāsti
12. Surdotulkošana – pasaulē un Latvijā
13. LTV jaunumi nedzirdīgajiem skatītājiem
14. Dzīvot ārpus Latvijas – kā tas ir?
15. Sports un konkurss „LNS – 95”
16. Kas notiks, kuri jā sveic, kas jāzina ...

Nākamais numurs
23. martā

LNS galvenie uzdevumi un darbi – 2015

Pilnā sparā uz priekšu rit nesen vēl par Jauno sauktais 2015. gads ar jauniem notikumiem un uzdevumiem.

Gadumijas steigā par to nav bijis laika parunāt, kaut arī skaidri jau iezīmējušās galvenās vadlīnijas un turpmākā LNS gaita šajā gadā. Par to uz dažiem KS jautājumiem atbildes sniedz LNS prezidents EDGARS VORSLOVS.

Sācies LNS 95. jubilejas gads. Kādi nozīmīgākie pasākumi plānoti šajā sakarā, un kā LNS biedri varētu iesaistīties to gatavošanā?

Nozīmīgākais pasākums būs Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) seminārs un Ģenerālā asambleja, kas norisināsies Rīgā 14. – 17. maijā un kurā gaidāmi pārstāvji no vairāk nekā 30 Eiropas valstīm. Tas būs nozīmīgs pasākums, jo vēl nekad Latvijā vienlaikus nav viesojies tik kupls Eiropas nedzirdīgo organizāciju pārstāvju skaits. Šī pasākuma ietvaros 16. maijā

plānots arī svinīgais LNS 95 gadu jubilejas pasākums.

LNS dzimšanas diena ir arī Rīgas reģionālās biedrības dzimšanas diena, un LNS jubilejai veltīti pasākumi visa gada garumā plānoti arī pārējās reģionālajās biedrībās.

Arī tradicionālie LNS pasākumi – amatiermākslas (pašdarbības) festivāls un Nedzirdīgo nedēļa/diena notiks jubilejas gada noskaņās.

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

Rīgas Nedzirdīgo skolai – 175

13. februārī Rīgas internātvidusskola bērniem ar dzirdes traucējumiem atzīmēja savu 175 gadu pastāvēšanas atceri. Šajos gados Latvijas valstī daudz kas noticis: iznīcināts, radīts, pārcelts, mainīts, pazaudēts un atgūts, bet Rīgas Nedzirdīgo skola cauri daudziem gadiem izdzīvojusi un pastāvējusi vienmēr.

Skola ir gandrīz divreiz vecāka par LNS, un tā ir mūsu lepnums! Pateicoties šai skolai, nepārtraukti veidojusies un joprojām attīstās izglītota, radoša un talantīga nedzirdīgo jaunā paaudze – nedzirdīgo kopienas un mūsu savienības nākotnes pamats.

Zāle bija pārpildīta ar bijušajiem un esošajiem

skolotājiem, skolas darbiniekiem, skolēniem, tuvienas un tālienes viesiem, draugiem... Jubilejas svinības sirsnīgā gaisotnē izvērsās ar pārdomātu programmu trīs stundu garumā.

Par to visu plašāk varēsiet lasīt nākamajā numurā, bet tagad visi vēlēsim mūsu dzimtajai skolai: DAUDZ LAIMES DZIMŠANAS DIENĀ!

*Ivars Kalniņš
Foto: Juris Grundulis*

Sākums 1. lpp. LNS galvenie uzdevumi...

Jubilejas nāk un iet... Kas vēl nozīmīgs paredzams līdz gada beigām, kad svinības būs garām?

Uzskatu, ka katrs darbs, ko veic LNS, ir nozīmīgs. Šogad plānots daudz ko paveikt. Kā nebijušu pasākumu varu minēt LNS muzeja atvēršanu izremontētās un gaišās telpās *Rītausmā*.

Kultūras jomu plānots paplašināt ar jaunu amatiermākslas žanru – filmām. Šis žanrs ir ļoti populārs nedzirdīgo vidū Eiropā un pasaulē. Rīkot filmu festivālu uzņemušies LNS jaunieši.

Viena no LNS vēstures daļām ir ražošanas uzņēmumi, tiem ir bijuši dažādi nosaukumi, bet tautas atmiņā tie palikuši kā mācību un ražošanas uzņēmumi (MRU). Šajos uzņēmumos strādājošie ir devuši savu ieguldījumu LNS attīstībā – ar savu darbu veicinājuši uzņēmumu peļņu, kas ieguldīta LNS īpašumu attīstībā. Šos īpašumus LNS darbības nodrošināšanai varam izmantot vēl tagad. Šogad plānots šo uzņēmumu bijušo un esošo darbinieku salidojums.

Kādi svarīgākie ikdienas darba jautājumi risināmi LNS vadībai šobrīd, tuvākajā laikā?

Visi, kas apciemo LNS mītni, var redzēt, ka darbinieki ierakušies darbos, dažreiz pat līdz vēlam vakaram. Tā ka darbu ir daudz un dažādi, informācijas plūsma reizēm mainās pa stundām un dažreiz kāds jautājums sākumā liekas mazāk svarīgs, bet galu galā izrādās viens no svarīgākajiem.

Šogad aprīļa – maija mēnesī notiks reģionālo biedrību kopsapulces vai konferences, tās būs kā pusceļš starp kongresiem, kurā varēs vērtēt paveikto un turpmāk darāmos darbus kongresā apstiprinātās darbības programmas kontekstā.

Viena no svarīgākajām jomām šogad būs LNS nekustamo īpašumu jautājumi, jo no nekustamo īpašumu veiksmīgas izmantošanas lielā mērā atkarīga arī LNS turpmākā darbība. Būs konceptuāli jāizlemj daudzu īpašumu tālākās izmantošanas un apsaimniekošanas jautājumi.

Svarīgs darba jautājums, ja ne pats svarīgākais, būs sadarbība ar valsts un pašvaldību institūcijām nedzirdīgo cilvēku interešu lobēšanā. Te ietilpst gan valsts deleģēto funkciju sekmīga realizācija, gan darbs pie ANO konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām normu ieviešanas, kas šobrīd Latvijā klibo.

Un galu galā LNS darbs nav iedomājams bez dažādu projektu realizācijas. Ja pagājušajā gadā galvenokārt tika realizēti dažādi pašvaldību finansētie projekti, tad šogad tiks izsludināti dažādi jaunā struktūrfondu perioda projektu konkursi, kuros būtu jāpiedalās.

Mani uztrauc LNS pašreizējā kapacitāte šo projektu realizācijai, jo projektu finansētāju prasības nepārtraukti paaugstinās. Ne visi LNS darbinieki spēj šīs prasības izpildīt, šīs problēmas risinājumam – projektu realizācijai, iespējams, būs papildus jāpiesaista kvalificēti darbinieki. ▲

LNS vadības kalendārs

LNS prezidents Edgars Vorslovs:

20. janvārī

Atradās darba vizītē Daugavpilī. Tās laikā apmeklēja SIA „LNS Dane”, lai 70 gadu jubilejā sveiktu valdes priekšsēdētāju Mariju Gedminienu, un LNS Daugavpils reģionālo biedrību, kur pārrunāja biedrības aktualitātes un apsekoja ēku Mihoelsa ielā 54.

28. janvārī

Tikās ar LNS īpašuma Pļaviņās, Daugavas ielā 75, pircējas pārstāvi, tikšanās laikā tika parakstīta vienošanās par atlikušās pirkuma summas nomaksu līdz 2015. gada 25. decembrim.

30. janvārī

Tikās ar iespējamiem telpu izīrētājiem Eiropas Nedzirdīgo savienības EUD semināra un Ģenerālās asamblejas norisei. Tikšanās laikā tika pārrunātas prasības telpu aprīkojumam un to iespējama tehniskais nodrošinājums.

izcenojumus un kalkulāciju 2015.gada dzirdes aparātiem, iepazīnās ar informāciju par gatavošanos EUD semināram un Ģenerālajai asamblejai maija mēnesī, iepazīnās ar informāciju par LNS nekustamo īpašumu stāvokli un to izmantošanas perspektīvu, kā arī nolēma ieteikt LNS Domei pieņemt lēmumu par īpašuma Daugavpilī, 18.novembra ielā 208 pārdošanu.

5. februārī

Kopā ar viceprezidenti S. Gerenovsku **tikās ar Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) direktori I. Jurševsku** un SIVA direktora vietnieci profesionālās rehabilitācijas jomā D. Baraku, lai pārrunātu nostāju par surdotulku sagatavošanu turpmākajos gados, jo Labklājības ministrija plāno pārtraukt finansēt surdotulku apmācību. Tikšanās laikā tika panākta vienošanās par sadarbību, lai panāktu valsts budžeta finansējumu surdotulku apmācībai vēl vismaz divus mācību gadus.

9. februārī

Dienas otrajā pusē kopā ar viceprezidenti S.Gerenovsku un valdes locekli V.Strazdiņu **tikās ar nekustamā īpašuma mākleri,** lai pārrunātu LNS īpašumu stāvokli un to izmantošanas iespējas.

2. februārī

Apmeklēja SIA „LNS nekustamie īpašumi”, lai 55 gadu jubilejā sveiktu šīs SIA valdes priekšsēdētāju Vari Strazdiņu.

4. februārī

Tikās ar advokāti, lai pārrunātu LNS pozīciju gaidāmajā tiesas procesā 19. februārī par zemes nomas maksu Rīgā, Kandavas ielā 27.

Vadīja LNS valdes sēdes norisi. Valde nolēma apstiprināt LNS reģionālo biedrību kopsapulču vai konferenču norises grafiku, kas notiks aprīļa – maija mēnešos, apstiprināja SIA „LNS surdotehniskās palīdzības centrs” tehnisko palīgglīdzekļu pakalpojumu

Kopā ar LNS valdes locekļiem pieņēma Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD – The European Union of the Deaf) pārstāvi Deividu Heiju (David Hay, attēlā 3. no labās), kas bija ieradies darba vizītē Latvijā, lai apspriestu gatavošanos EUD semināram un Ģenerālajai asamblejai Rīgā šī gada 14. – 17. maijā.

Notika iepazīšanās ar iespējamo pasākuma norises vietu, nepieciešamajiem priekšdarbiem, kas jāveic LNS, kā arī ar EUD sagatavotās pasākuma programmas uzmetumu. Tikšanās laikā panākta vienošanās, ka programmas galīgā versija tiks izstrādāta līdz marta beigām.

10. februārī

LNS vadība Ēnu dienā uzņēma nedzirdīgo skolēnu grupu no Valmieras un Rīgas nedzirdīgo skolām, kuri ieradās iepazīties ar LNS, Rehabilitācijas centra un Surdotehniskās palīdzības centra darbu. ▲

EUD – vadošā nedzirdīgo organizācija Eiropā

Šopavasār Latvijas Nedzirdīgo savienībai būs jāpilda svarīgs uzdevums – jānodrošina Eiropas Nedzirdīgo savienības (*The European Union of the Deaf* – tālāk EUD) kārtējās Ģenerālās asamblejas uzņemšana un sekmīga norise Rīgā no 14. līdz 17. maijam.

Šis pienākums LNS ir saistībā ar Latviju kā prezidējošo valsti ES Padomē un to, ka **kopš 2004. gada 8. maija Latvijas Nedzirdīgo savienība ir EUD pilntiesīgs biedrs** (biedru naudas maksa 2000 eiro gadā).

Piedāvājam nelielu ieskatu šīs organizācijas izveidošanās vēsturē un tagadējā darbībā.

Eiropas Nedzirdīgo savienība kopš 1985. gada ir vienīgā vadošā nevalstiskā organizācija Eiropā, kas šobrīd apvieno 31 Eiropas valsts nacionālās nedzirdīgo organizācijas.

Savas darbības trīsdesmit gados EUD aizsākusi daudzas jaunas iniciatīvas un no paša sākuma līdz mūsdienām ir politiskais centrs visām nacionālajām nedzirdīgo asociācijām (biedrībām, savienībām, apvienībām utt.) Eiropā.

Daži vēstures fakti

Pēc Britu nedzirdīgo asociācijas aicinājuma 1985. gada 6. – 7. martā Pasaules nedzirdīgo federācijas (PNF) aizbildnībā Londonā notika pirmā – EUD dibināšanas sanāksme, kurā piedalījās nacionālās nedzirdīgo asociācijas Eiropas Ekonomiskās kopienas ietvaros. Sanāksmes noslēgumā nedzirdīgo asociāciju sadarbības koordinēšanai tika izveidots Eiropas Centrālais reģionālais sekretariāts (ECRS).

Līdz 1989. gada beigām tajā savu dalību bija reģistrējušas 10 Eiropas valstu nacionālās nedzirdīgo asociācijas.

Ģenerālās asamblejas sanāksmē 1994. gada 10. oktobrī nosaukums ECRS tika mainīts uz **Eiropas Nedzirdīgo savienība, saīsināti – EUD**.

1996. gadā notika nākamā EUD Ģenerālā asambleja, kurā apstiprināja tās kā Eiropas asociācijas oficiālo juridisko statusu atbilstoši Beļģijas tiesību aktiem.

EUD saskaņā ar Beļģijas li-

kumdošanu apstiprināta kā starptautiska asociācija, kas orientēta uz zinātnisku, humānu mērķu sasniegšanu nedzirdīgo cilvēktiesību, reliģijas, mākslas, izglītības un citās jomās.

Šobrīd ir pārstāvētas visas 28 Eiropas savienības (ES) valstis, kā arī Islande, Norvēģija un Šveice. EUD veido un uztur saikni ar ES institūcijām un amatpersonām, konsultējoties un sadarbojoties ar savu dalībvalstu nacionālajām nedzirdīgo organizācijām, un tai ir arī līdzdalības statuss Eiropas Padomē.

EUD ir pilntiesīga Eiropas Invalīdu foruma dalīborganizācija un Pasaules nedzirdīgo federācijas ietvaros piedalās sava reģiona globālas nozīmes jautājumu risināšanā.

EUD mērķis ir panākt nedzirdīgo cilvēku vienlīdzību sabiedriskajā un privātajā dzīvē; tiesības izmantot vietējo zīmju valodu, iespējas veidot pilnvērtīgu komunikāciju, informācijas un izglītības saņemšanu, iekļaušanos nodarbinātībā.

Tam visam kopumā jāveicina nedzirdīgo cilvēku iespējas kļūt par pilntiesīgiem savas valsts un Eiropas pilsoņiem.

EUD vadījuši šādi prezidenti:

- **1985 – 1990:** Lielbritānija; **John Young**
- **1990 – 2005:** Dānija; **Knud Søndergaard**
- **2005 – 2007:** Beļģija; **Helga Stevens**
- **2007 – 2013:** Islande; **Berglind Stefánsdóttir**
- **No 2013. gada:** Somija; **Dr. Marku Jokinen**

2010. gadā EUD svinēja savu 25 gadu jubileju ar svētku vakariņām Briselē, bet šogad tā rudenī atzīmēs savas pastāvēšanas 30 gadu atceri. ▲

Ilze Kopmane

Foto: www.eud.eu

Sākas jauns LNS projekts „Draudzīga vide jāveido pašiem”

15. janvārī noslēgts Latvijas Nedzirdīgo savienības un Latvijas vides aizsardzības fonda līgums par projekta ieviešanu no 2015. gada 15. janvāra līdz 17. novembrim.

Projekta izmaksas kopā 4181.40 eiro, kurā Latvijas vides aizsardzības fonds iegulda 70% (2939.00 eiro) un Latvijas Nedzirdīgo savienība – 30% (1242.40 eiro).

Projekta mērķis – vairot cilvēku ar dzirdes invaliditāti zināšanas līdz šim LNS izdevumā „Kopsoli” vēl neaplūkotā jomā, veicinot viņu iesaistīšanos draudzīgas, veselībai un darbam atbilstošas vides veidošanā ap sevi un tuvākajā apkārtnē; rosināt konkrētu rīcību vides sakārtošanā un tās aizsardzībā.

Šajā nolūkā laikrakstā „Kopsoli” tiks veidota materiālu kopa „Draudzīga vide”, veltīta vides un aizsardzības problēmu jautājumiem un to praktiskiem risinājumiem. dzīvē.

Tā būs pilnīgi jauna tēma laikraksta lasītāju – nedzirdīgo cilvēku izglītošanā, rīcības un domas rosināšanā vides aizsardzības jautājumos.

„Kopsoli” lasītāju rīcībā 8 laikraksta numuros (no marta līdz novembrim) nonāks izziņas materiāls par vides aizsardzības dažādiem aspektiem – praktisku ziņu kopums par to, kas jāzina ikdienas saskarsmē ar dažādiem vides un dabas apstākļiem, galveno uzmanību pievēršot ikviena cilvēka atbildīgai rīcībai ar ķīmiskajām vielām un produktiem, kas satur šīs vielas. Saņemsiet skaidrojumu par šādu preču marķējumā norādīto ķīmisko vielu un produktu apzīmējumu nozīmi.

Lasītājiem būs iespēja apgūt arī šīs jomas terminoloģiju, gūstot skaidrojumu par vides aizsardzībā lietotiem svešvārdiem, un saņemt atbildes uz saviem iesūtītiem jautājumiem. Rakstiet un prasiet mums droši visu, kas saistās ar šo tēmu.

Latvijas vides aizsardzības fonda finansētais LNS projekts paredz iekļaut pasākumus, kas veicina tīras un veselīgas vides veidošanu, sagaidot Latvijas simtgadi. Pirmo materiālu kopu lasītāji saņems 23. martā. ▲

Projekta darba grupā strādās:

Zigmārs Ungurs – vadītājs

Ilze Kopmane – redaktore

Olita Smirnova – speciāliste / konsultante

Juris Grundulis – maketētājs

Ingūna Čauna – tehniskā darbiniece

Ilze Roķe – grāmatvede

Ilze Kopmane

Ceļa sākums – no idejas līdz

Apzinot dažādus LNS vēstures datus, KS nejauši atklāja faktu, ka 2012. gada 23. februārī oficiāli reģistrēta jaunā SIA „LNS Rehabilitācijas centrs” (tālāk – Centrs). Tātad šajās dienās paiet jau trīs gadi kopš tā darbības uzsākšanas. Pats sākums, var teikt, nu ir galā, – kā klājies šī jaunā ceļa sākumā?

Jaunuzceltie LNS nami Rīgā un Liepājā, kas nodoti ekspluatācijā un šī centra rīcībā, jau pavisam pierasti un apgūti. Visur norit rosīgs darbs: pildot valsts pasūtījumu sociālās rehabilitācijas jomā, strādā speciālisti, notiek klientu pieņemšana un pakalpojumu sniegšana ne tikai šajos namos, bet arī reģionālo biedrību mītnēs, kur atrodas klientu apkalpošanas punkti.

Mūsu ļaudis jau pieraduši arī pie veiktajiem organizatoriskajiem pārkārtojumiem – pie tā, ka vienā Centrā apvienotas agrākās 3 LNS SIA (Komunikācijas centrs, Zīmju valodas centrs un Rītausma).

SIA „LNS Rehabilitācijas centrs” valdes priekšsēdētāja SANDRA GERĒNOVSKA dalās pārdomās par šo aizvadīto sākumposmu, atbildot uz dažiem jautājumiem.

Kam un kādēļ radās šī tagad īstenotā ideja par šī centra izveidošanu?

Ideja pieder LNS eksprezidentam Arnoldam Pavlinam. Tas notika laikā, kad

Rītausmai klājās pavisam slikti, kad arī Zīmju valodas centrs atradās uz izdzīvošanas robežas un tikai Komunikācijas centram veicās labi, pateicoties maksas pakalpojumiem. Bet visi valsts pasūtījuma sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bija sadalīti minētajām 3 SIA. Savukārt Liepājas biedrībai kopš tās pastāvēšanas nebija savu telpu.

Un tā LNS prezidentam radās doma par visu 3 SIA sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas apvienošanu vienā veselā kompleksā, izveidojot jaunu SIA – „LNS Rehabilitācijas centrs”. Visbeidzot, toreiz bija arī iespēja, piedaloties projektā konkursā, iegūt ievērojamu ES fondu finansiālo atbalstu divu minēto ēku celtniecībai.

Kādi bija paši pirmie uzdevumi Centram? Kuri no tiem bija vissarežģītākie un grūtāk paveicamie?

Pirmais uzdevums bija sakārtot telpas tā, lai pēc iespējas ātrāk sekmīgi varētu sniegt pakalpojumus mūsu klientiem. Lai to paveiktu visu 3 SIA darbinieki ņēma lupatas, spaiņus un birstes, paši sakopa jaunās telpas – apkopēja vēl nebija pieņemta darbā, arī Centrs vēl nebija oficiāli reģistrēts.

Pēc oficiālās reģistrācijas sākās vis-

sarežģītākais darbs – dokumentācijas sakārtošana, jo vajadzēja visu 3 bijušo SIA sadarbības, pasūtījumu un pakalpojumu līgumu pārstāvju informēt par reorganizāciju, noslēgt vienošanās, pārslēgt līgumus utt. Turklāt, kad kopā sanesām visu pa daudziem gadiem uzkrāto 3 SIA dokumentāciju, mums pavēras milzīgas papīru kaudzes. To visu vajadzēja sakārtot atbilstoši lietu nomenklatūras noteikumiem un arhīva prasībām. Lai arī telpās visumā darbavietas bija iekārtotas, apmēbelētas, ar tehniku nodrošinātas, tomēr vēl papildus bija jāveic dažādu biroja preču un inventāra iegāde.

Ko uzskatāt par Centra lielā kolektīva nozīmīgākajiem sasniegumiem šajos pirmajos pastāvēšanas gados?

Jā, kolektīvs mums ir liels, esam pāri 100. Nozīmīgākais sasniegums? Esam spējuši izdzīvot un izveidot saliedētu kolektīvu – labu speciālistu komandu, sniedzot nedzirdīgajiem kvalitatīvus un tik ļoti nepieciešamos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus visā Latvijā.

Daudzi biedrību vadītāji, neskatoties uz saviem gadiem un citām grūtībām, uzdrošinājušies iestāties augstskolā, vairāki jau to pabeiguši.

Protams, var minēt arī divu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kompleksu sekmīgu ieviešanu 2013. gadā un to, ka esam spējuši piesaistīt darbam gandrīz četrreiz vairāk zīmju valodas tulkus, nekā tas bija sākumā (palielinājums

Pieprasījums pēc pakalpojumiem

Latvijas Ne-
dzirdīgo savienība
(LNS) atbilstoši *Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam* personām ar dzirdes invaliditāti sniedz sociālās rehabilitācijas un surdotulka pakalpojumus un nodrošina ar surdotehnikajiem palīgīdzekļiem personas ar dzirdes traucējumiem, sākot ar vājdzirdības 3.pakāpi – dzirdes zudums vismaz 55 dB labāk dzirdošajā ausī (*bērniem tiesības uz valsts apmaksātajiem dzirdes aparātiem ir, ja vājdzirdība konstatēta vismaz 1.pakāpē – vismaz 25 dB labāk dzirdošajā ausī*).

Šos uzdevumus valsts ir uzticējusi veikt LNS, un pieprasījums pēc valsts apmaksātajiem pakalpojumiem pieaug.

Atbilstoši valsts budžeta iespējām Labklājības ministrija katru gadu piešķir finansējumu, lai mēs varētu šo pieprasījumu apmierināt. Valsts apmaksāto pakalpojumu sniegšanai 2015. gadā valsts piešķīrusi vairāk nekā 1,5 milj. eiro.

Surdotehnikas nodrošināšanai iedalīti gandrīz 600 tūkst. eiro un plānots izsniegt vairāk nekā 4000 dzirdes aparātus. Salīdzinot ar pagājušo gadu, tas ir par vienu tūkstoti mazāk, jo nu rindas uz tiem praktiski nav. Tādā pašā apjomā pagājušajā gadā plānots izsniegt – 200 modinātājus ar vibrozvanu, kas ir viens no pieprasītākajiem tehniskajiem palīgīdzekļiem, tāpēc šogad visi interesenti tos dabūt nevarēs (pašlaik uz tiem gaida jau 150 klientu). Šogad pirmoreiz iepirks jaunus tehniskos palīgīdzekļus: plānots klientiem piešķirt 252 digitālās vizuālās saziņas ierīces; 50 skaņas indikatoru ar mehānisko signālu – uz šiem

abiem rinda ir lielāka, nekā plānots; 25 komunikatorus jeb dzirdes palīgīdzekļus, 14 telefonu ar pastiprinātāju. Turpināsim izsniegt arī savienotājvienības radio un televīzijas uztvērējiem (indukcijas spoli) un skaņas indikatorus ar gaismas signālu.

Iespējams, 2015. gada laikā LNS varēs nodrošināt lielāku tehnisko palīgīdzekļu pakalpojuma daudzumu, jo ar Labklājības ministriju ir neoficiāla vienošanās par papildu finansējuma piešķiršanu gada otrajā pusē.

356 tūkst. eiro paredzēti sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai:

- latviešu zīmju valodas lietošanas apmācībai;
- radošās pašizteiksmes iemaņu apguvei;
- psiholoģiskās adaptācijas treniņiem; atbalsts klienta sociālo problēmu risināšanai.

realizācijai

no 12 uz 43). Paralēli valsts pasūtījuma izpildei piedalāties arī dažādos projektu un iepirkumu konkursos.

Kādi jauni izaicinājumi gaida Centra kolektīvu šī un nākamo tuvāko gadu laikā?

Ja LNS neizdosies izcīnīt, pierādīt un aizstāvēt Labklājības ministrijā katra pakalpojuma cenu vismaz līdzšinējā apmērā, tad ne tikai mums būs grūti izdzīvot. Ir jādomā, kur ekonomēt, sākot ar telpām un turpinot ar darbinieku skaita un slodžu samazināšanu.

Paraksturojiet, lūdzu, darbinieku kolektīvu – vai pietiek speciālistu Rīgā un reģionos – dzirdīgo/nedzirdīgo. Vai jūsu rīcībā ir visi nepieciešamie speciālisti izvirzīto uzdevumu veikšanai?

RC darbinieku skaits regulāri svārstās, ņemot vērā valsts pasūtījuma pakalpojuma apjomu. Visi sociālie rehabilitētāji un sociālie darbinieki reģionos un Rīgā ir nedzirdīgie. Nodarbību vadītāji ir gan nedzirdīgie, gan dzirdīgie, no kuriem daži pārvalda zīmju valodu. Psihologi un tulki visi dzirdīgi, izņemot 2 gadījumus.

Kā tas ir – vadīt skaitliski tik lielu un arī teritoriāli visā Latvijā izklīdētu darbinieku sastāvu?

Sākumā bija ļoti grūti. Bet šobrīd varu teikt – kopā mums tas ir izdevies, un par to liels paldies 3 nodaļu vadītājiem.

Lai raženi nākamie darba gadi! ▲

Ilze Kopmane

pieaug

2015. gadā valsts pasūtījums surdotulka pakalpojumu nodrošināšanai paredzēts 401 tūkst. eiro apmērā. Par to tiks nodrošināti pakalpojumi 1100 klientiem – vidēji katram klientam 37,2 stundas gadā. Savukārt 66 tūkst. eiro piešķirti surdotulka pakalpojumam izglītības programmas apguvei.

Jāatzīmē, ka 2014. gadā tika izsniegts rekordliels skaits dzirdes aparātu – 5050! Pulkstēni ar vibrozvanu saņēma 202 klienti, gaismas indikatoru (auklīti) – 78 klienti, indukcijas spoli – 25.

Tulka pakalpojumu saskarsmei izmantoja 1088, bet mācībām – 77 klienti. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumus kopumā izmantoja 907, savukārt sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kompleksu – 24 klienti. ▲

Inese Immure, Valsts deleģēto sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja

Nedzirdīgie darbinieki dzirdīgo pasaulē

„Nedzirdīgie cilvēki mēdz iegūt informāciju mazākos apjomos, sārkākā apjomā, un tā var būt problēma, lai viņi varētu gūt pietiekamu, jūtamu labumu no tās,” stāsta Motijs Alševers, dzirdīgs zīmju valodas lietotājs Londonā.

Viņš nodibinājis uzņēmumu, kas palīdz strādājošiem nedzirdīgajiem Anglijā adaptēties darbavietā, sniedzot konsultācijas personāla un karjeras attīstības jautājumos.

Viņš pirmām kārtām orientējas uz vidējā līmeņa personāla darbiniekiem, kas strādā dažādos birojos un tamlīdzīgās vietās, kur nedzirdīgie ne vienmēr spēj piedalīties darbinieku ikdienas sarunās, kā arī operatīvajās sapulcēs, tādēļ pietiekami pilnīgi nesaņem darbam vajadzīgo informāciju. Tādējādi tas, kas dzirdīgam cilvēkam nesagādā nekādas problēmas, nedzirdīgajam var būt nopietns šķērslis karjeras izaugsmei. Tā ka nedzirdīgajiem nav pieejamas visas iespējas, lai darbavietā sazinātos ar kolēģiem un uzņēmuma vadību, viņi var atpalikt no uzņēmumā valdošā izaugsmes tempa.

Kad jācinās par vietu

Motijs Alševers pārliecinājies, cik grūti nedzirdīgajiem jācinās par savu vietu dažādās dzīves jomās, it īpaši darba tirgū. Viņš rūpīgi izpētījis situāciju un secinājis:

„Kaut arī nedzirdīgajiem piemīt prasmes, kas nepieciešamas konkrētajā darbavietā, dzirdīgie tomēr vairāk nekā nedzirdīgie uztver informāciju, uzsākot darbu jaunā uzņēmumā. Un tas ir ļoti būtiski jebkura jaunpienācēja karjeras attīstīšanai.”

Tāpēc Alševers organizē arī izstādi *Deaf Build Expo*, kas dod iespēju satikties nedzirdīgajiem uzņēmējiem, speciālistiem, darba meklētājiem ar dažādiem darba devējiem, klientiem un pircējiem, lai viņi varētu sarunāties ārpus ierastās „dzirdīgo vides”. Izstādes galvenais uzdevums ir nojaukt komunikācijas barjeras.

Viens no Alševera firmas partneriem ir uzņēmums *Scorpio Builders*. Uzņēmuma īpašnieki ir nedzirdīgie, 80 procenti strādājošo arī nedzirdīgie. Viņu pakalpojumus labprāt izmanto arhitektu biroji un interneta mājaslapu dizaineri.

Kā vieglāk saprasties

Firma palīdz nodibināt kontaktus starp Britu zīmju valodas (BSL) lietojošiem pircējiem un ražotājiem, kas arī runā BSL. Tas dod viņiem iespēju daudz vieglāk saprasties un labāk uzzināt abu pušu vēlmēs un prasības.

Viens no nedzirdīgajiem izstādes apmeklētājiem pastāstīja, ka sadarbība ar dzirdīgajiem viņam prasa trīs reizes vairāk laika nekā ar nedzirdīgajiem. Pat neraugoties uz jaunāko tehnoloģiju izmantošanu un valsts finansētu surdotulku pieejamību, viņš priekšroku dod sadarbībai ar citiem nedzirdīgajiem.

Bezdarba līmenis augsts

Lielbritānijā bezdarba līmenis starp nedzirdīgajiem ir četras reizes augstāks nekā starp dzirdīgajiem.

Tradicionālās nozares, kurās līdz šim visvairāk tika nodarbināti nedzirdīgie, bija rūpnīcas strādnieku darbs un celtniecība, kā arī citas nodarbes, kur nav nepieciešama pārāk liela komunikācija.

Šajos amatos nedzirdīgie ir līdzvērtīgi dzirdīgajiem. Neraugoties uz to, nedzirdīgajiem bieži vien ir samērā grūti iegūt darbu celtniecībā, jo uzņēmumu vadība nav pārliecināta, ka nedzirdīgie spēs saņemt veselības aizsardzības un darba drošības instrukcijas, ar kurām viņiem jāiepazīstas, izmantojot datoru. Šādas instruktažas ir obligātas visiem celtniekiem.

Uzņēmuma *Scorpio Builders* īpašnieks Tomass Solomons stāsta, ka viņš jūtas atbildīgs par jauniem nedzirdīgiem celtniekiem, labprāt pieņem viņus darbā un cenšas viņiem palīdzēt karjeras izaugsmē. ▲

Sagatavoja: LNS Informācijas nodaļa

BBF atbalstīs nedzirdīgos studentus

Baltijas Bērnu fonds (Zviedrija) informē, ka izsludina studiju stipendiju konkursu jauniešiem ar dzirdes traucējumiem (vidējās pakāpes vai smagāki).

Uz stipendijām var pieteikties personas, kuras ir uzņemtas augstākās izglītības studiju programmās informācijas tehnoloģiju (IT) vai ar tām saistītā jomā kādā no Latvijas augstākās izglītības mācību iestādēm.

Stipendijas domātas studiju maksai un citu ar studijām saistītu naudas tēriņu segšanai, un to apmērs katrā gadījumā tiek noteikts individuāli. Baltijas bērnu fonda stipendijas nolikumu un konkursa pieteikuma anketu var saņemt, nosūtot pieprasījuma e-pastu uz lauris.zubulis@akadvokati.lv vai pliska.laura@gmail.com. Jebkādas jautājumus arī var sūtīt uz minētajām e-pasta adresēm.

Pieteikumi jāiesniedz ne vēlāk kā līdz 2015. gada 27. martam (ieskaitot). Izmantojiet šo lielisko iespēju!

Jelgavas grupā – maiņa

Rīgas RB Jelgavas grupa pārvēlēšanu sapulci noorganizēja 25. janvārī, klātesot biedrības valdes pārstāvei Elfai Zariņai. No 71 grupas uzskaitē esoša biedra sapulcē piedalījās 40. Sapulci vadīja Māris Veidemanis, protokolēja Maiga Grahojska.

M. Veidemanis savā atskaites ziņojumā minēja, ka 2014. gadā grupā iestājušies 4 jauni biedri. Notikuši daudzi pasākumi: tradīciju atzīmēšana, ekskursijas, starptautiskie un valsts svētki. Arī veselību veicinoši pasākumi: boulinga turnīrs, makšķerēšana un daudz kas cits...

Debatēs vairāki biedri izteica gandarījumu, ka bijis jauki būt kopā pasākumos, bet daži pieminēja, ka ir sūdzības par tulkkiem. Grupas biroja darbu novērtēja kā apmierinošu.

Sākoties grupas priekšsēdētāja un biroja vēlēšanām,

līdzšinējais priekšsēdētājs Māris Veidemanis paziņoja, ka vairs nevēlas kandidēt uz šo amatu. Viņš savā vietā ieteica četrus kandidātus: Kristapu Legzdiņu, Anitu Grahojsku, Natāliju Felkeri, Zinti Felkeru. No visiem četriem kandidātiem tikai **Anita Grahojska** (*attēlā vidū*) piekrita kandidēt, tāpēc viņu arī vienbalsīgi ievēlēja par jauno grupas priekšsēdētāju. Par biroja locekļiem ievēlēja Māri Veidemani, Natāliju un Zinti Felkerus, Kristapu Legzdiņu (*attēlā no kreisās*).

Par delegātiem uz Rīgas RB konferenci ievēlēja **Anitu Grahojsku, Māri Veidemani, Zinti Felkeru un Kristapu Legzdiņu.** ▲

Zigmārs Ungurs

Foto: Anita Grahojska

„Cerībai” jauna vadība

4. februārī Rītausmā notika Rīgas RB mākslinieku kopas „Cerība” grupas pārvēlēšanu kopsapulce. Tajā piedalījās 6 biedri (pavisam ir 11), klāt bija arī LNS viceprezidente Sandra Gerenovska un Rīgas RB priekšsēdētāja Māra Lasmane.

Kopsapulci vadīja un pārskatu sniedza **Roberts Kesenfelds**, kurš informēja:

„2013. gadā 18. maijā par godu Rīgas RB 36. konferencei notika izstāde Rītausmā, bet patlaban grupas biedri aicināti iesniegt logo idejas „Cerības” mājaslapai, kuru veido Paula Kesenfelde.

Atbildēju uz vairākiem jautājumiem, piemēram, kāpēc grupa neorganizēja citus pasākumus un kāpēc nav jaunu biedru. Mums, māksliniekiem, galvenais ir piedalīšanās izstādēs citur. Ar jaunajiem esmu runājis un aicinājis mums pievienoties. Jājautā, kāpēc viņi to nedara.”

Debatēs **S.Gerenovska** rosināja: „Cerības” grupa samazinās, varbūt katram pievienoties savai grupai pēc dzīvesvietas. „Es tā neuzskatu, nevienam nav tiesību izlemt mūsu vietā. Bija vēl jautājums par nenotikušo plenēru. Diemžēl no mūsējiem neviens tajā nevarēja piedalīties laika, finanšu un ģimenes apstākļu dēļ.”

S. Gerenovska informēja par LNS gatavošanos semināram un Ģenerālajai asamblejai, kas šopavasar notiks Rīgā, bet 16. maijā būs lielas svinības par godu LNS 95 gadu jubilejai. Viņa lūdza tajā rīkot izstādi un dekorēt Rītausmas skatuvi.

Paula Kesenfelde piedāvāja savas idejas par mākslas izstādēm un jauniem ierosinājumiem un rosināja sazināties elektroniski caur www.facebook.com.

Aldis Deksnis ieteica Rītausmā nodrošināt stikla skapi, kur mākslinieku darbi varētu droši stāvēt pastāvīgā izstādē visu

pieejai. „Es aicināju apciemot grupas vicečako biedru Guntaru Bremmeru, kuram ir veselības problēmas.”

Vēlēšanās izvirzīja trīs kandidātus uz grupas vadītāja vietu: Jāni Austrumu, Robertu Kesenfeldu un Santu Kesenfeldi. Katrs pastāstīja savu darba redzējumu nākotnē.

Jānis Austrums solījās piesaistīt jaunus māksliniekus, kas mācās mākslas skolās, uzsvēra, ka pašiem jāiet meklēt arī sponsori.

S. Kesenfelde pastāstīja, ka strādājusi ar vecākiem cilvēkiem LNS projektos „Nepalikt vieniem klusumā” un „Klusuma pasaule” un ka vairāki pensionāri ir patiešām talantīgi mākslinieki. Viņa uzsvēra šo savu pieredzi un ieteica Rīgas RB vadītājam un viceprezidentei vairāk sadarboties ar „Cerības” biedriem mākslas lietās.

„Es savukārt ieteicu organizēt pulciņu Rītausmā, kur grupas biedri un citi intereseanti varētu zīmēt, gleznot, radīt mākslu, un mudināju visus saņemties un organizēt vasaras plenēru, sākt ar grupas komandas izveidi.”

Atklātā balsošanā vairākums nobalvoja par Santu Kesenfeldi kā jauno „Cerības” vadītāju. Viņa izvēlējās sev divus palīgus Aldi Deksnis un Paulu Kesenfeldi.

Visi vienbalsīgi izvirzīja **Santu Kesenfeldi par delegāti** uz Rīgas biedrības konferenci šogad 2015. gada 30. maijā. ▲

Roberts Kesenfelds

Turpinās vadīt Inese Immure

11. februārī notika Rīgas reģionālās biedrības Raiņa 8. vakara/maiņu vidusskolas grupas biedru sapulce, kurā piedalījās 7 no 12 biedriem.

Par grupas priekšsēdētāju atkārtoti vienbalsīgi tika ievēlēta Inese Immure, viņa arī izvirzīta par Rīgas biedrības konferences delegāti.

Grupas biedri noklausījās I. Immures sagatavoto pārskata ziņojumu, ar to elektroniskā veidā varēja iepazīties arī abas ārzemēs dzīvojošās biedres, kuras pozitīvi novērtēja grupas biedru ieguldījumu kultūras un nedzirdīgo/dzirdīgo integrācijas jomā.

1973. gadā dibinātās Raiņa skolas grupas rindas pārskata periodā papildinājusi Alīna Bergmane-Liksele. I. Immure ziņojumā puda īpašu prieku par grupas biedrēm – Mariku Antonovu un Jolantu Znotiņu, kuras nes nedzirdīgo vārdu un zīmju valodu plašākā sabiedrībā ar savām teātra aktivitātēm. Jolanta bija pirmā vārdzirdīgā aktrise uz profesionālās skatuves iestudējumā „Sabojātie”; Marikas un Jolantas veidotie iestudējumi „Persefone” un „Balerīnas” festivālā „Rīga spēlē teātri” ieguva augstu novērtējumu.

Raiņa skolas grupa regulāri organizē dažādas kopīgas kultūras aktivitātes, kurās labprāt piedalās

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

arī citu grupu biedri, – tie ir izstāžu apmeklējumi un ekskursijas pa Rīgu, kā arī subtitrētās teātra izrādes. Debatēs M. Antonova un J. Znotiņa īpaši uzteica rīkotās ekskursijas ar gidu un aicināja turpināt šos kopīgos kultūras pasākumus.

Sapulces tikšanās noslēgumā I. Immure pateicās visiem par sadarbību un labo darba novērtējumu. Pēc tam sanākušie apmeklēja Raiņa vakarskolā notiekošo Dzejas dienu pasākumu. ▲

Ilze Kopmane

Rīgas RB grupu sapulces

Zemgales grupa 21. februārī pl. 14 Elvīras ielā 19 (ja nebūs kvoruma, tad atkārtotā sapulce 14.martā pl.14 Elvīras ielā 19)

Ziemeļu grupa 21. februārī pl.14 Elvīras ielā 19 (ja nebūs kvoruma, tad atkārtotā sapulce 14.martā pl.14 Elvīras ielā 19)

Latgales grupa 28. februārī pl.11 Elvīras ielā 19 (atkārtotā sapulce)

Rīgas rajona grupa 28. februārī pl.11 Elvīras ielā 19 (atkārtotā sapulce)

„Tilts” 28. februārī pl.11 Elvīras ielā 19

Kurzemes grupa 7. martā pl. 12 Rītausmā (ja nebūs kvoruma, tad atkārtotā sapulce 28.martā pl.12)

Jūrmalas grupa 14. martā pl.12 Majori (Muzejs)

Tukuma grupa 15. martā pl.12 Tukumā, Talsu ielā 20

Vidzemes grupa 14. martā pl.11 Elvīras ielā 19 (atkārtotā sapulce)

Ja tu esi biedrībā iestājies, tad tavs biedra pienākums ir apmeklēt savas grupas atskaites un pārvēlēšanu sapulci, kā arī gada laikā nomaksāt biedru naudu. Esi tik laipns un ierodies, lai tevis dēļ sapulce nebūtu jāpārceļ.

LNS biedrību kopsapulces/konferences

Smiltenes RB – 18.04. pl.12

Kuldīgas RB – 18.04. pl.12

Valmieras RB – 18.04. pl.15

Ventspils RB – 18.04. pl.17

Liepājas RB – 19.04 pl.12

Pļaviņu RB – 09.05. pl.11

Rēzeknes RB – 09.05. pl.15

Daugavpils RB – 10.05. pl.11

Rīgas RB – 30.05. pl.11

Daugavpilī svin Meteņus

Kad īsās ziemas dienas sāk stiepties garākas un griezties uz pavasara pusi, latvieši svin Meteņus – 7 nedēļas pirms Lieldienām.

Un tā mēs 10. februārī rīkojām Meteņu dienu, kurā piedalījās 19 biedri. Pasākums bija kā mūsu atmiņas pārbaude – projekta “Klusuma pasaule” laikā biedri uzzināja, kas ir Meteņi, kad un kā tos svin, ko tie nozīmē utt. Šogad zināšanas bija jāvelk laukā un jāliek lietā, lai spētu tikt galā ar uzdevumiem.

Biedrības vadītāja iejutās saimnieces lomā, klāt vēl pievienojās 2 brīvprātīgie „budēļi”, lai kopīgi uzjautrinātu pārējos ar dejām. Bija uzdevums no burtiem sa-

ko mieloties – miežu biežputra un pankūkas, un tas radīja īstu Meteņu svētku sajūtu. Par to varam teikt paldies mūsu biedrēm – Valentīnai Staškevičai, Gaļinai Gurai un Regīnai Radkevičai, kuras rūpējās par šo cienastu.

Žēl, ka nevarējām izbaudīt pašu galveno tradīciju – vizināšanos ar ragavām, cerams, tas izdosies nākamgad!

Tagad varam mierīgi gaidīt Lieldienas. ▲

Elvīra Čaika

Foto: Valentīna Staškeviča

Liepājas biedrībā – erudīcijas spēles

Šajā gadā pirmā ballīte notika 31. janvārī ar nosaukumu “Erudītais horoskops”.

Jautrākai noskaņai uz to bija jāierodas pašu izdomātā sava horoskopa zīmes tērpā. Tiem, kas nebija tādu sev izveidojuši, to uzzīmēja uz lapa un uz vietas piestiprināja apģērbam. Ikviens horoskopu prezentācijā varēja izlasīt, kādi šī gada notikumi viņam gaidāmi pēc astroloģiskās prognozes.

Tālāk sekoja erudīcijas spēļu konkurss. Katram vajadzēja atbildēt testa veidā uz jautājumiem par astronomiju. Tad sadalījās komandās. Bija 4 komandas, katrā pa 2 cilvēkiem (pārim). Uz sienas bija izkārtoti 12 mēnešu apraksti. No komandas pa vienam nāca un izvilka, kuru mēnesi vēlas, tad tāds uzdevums bija jāpilda visai komandai. Bija uzdevumi no matemātikas, latviešu valodas un bioloģijas jomas.

Nu tik bija domāšanas ciņas, kurai komandai vairāk punktu! Pēc rezultātu apskates varēja secināt, ka visi gudri un cītīgi domājuši. Bet dalībniekiem vēl radās visādi jautājumi, un izvērtās interesanta diskusija. Gribētos, lai šādu erudīcijas pasākumu apmeklētu daudz vairāk cilvēku.

Ballīte beidzās ap 8 vakarā. Dodoties mājup, vēlējam cits citam arī turpmāk jaukas dienas! ▲

Ilze Jaunzeme

Foto: no biedrības arhīva

Uz skatuves – no sešu gadu vecuma

Daudzi noteikti vēl atceras atraktīvo spāņu šovmeni Havjēru Gvisado, kurš pērnā gada nogalē uzstājās Rītausmā gan ar savu solovakaru, gan gada noslēguma pasākuma ietvaros. Protams, neizpalika arī intervija ar viņu, kurā Havjērs bija tikpat atvērts un runīgs kā savā šovā.

tostarp nedzirdīgie, tiek atlaisti no darba. Esmu strādājis par skolotāju, pasniedzēju sportā, zīmju valodas un informātikā, nometnes/pārgājienu vadītāju jeb līderi. Man ir atbilstoša izglītība šajās četrās profesijās. Lai gan pašlaik nav oficiāla darba, tomēr darbošanos teātra mākslā arī varu uzskatīt par darbu. Bet es vēlētos paralēli teātrim arī kaut kur citur pastrādāt.

Šobrīd izmantoju iespēju

darboties teātra jomā, kurā varu arī nopelnīt naudu. Pateicoties teātrim, varu iztikt, tādēļ pašreiz citu darbu nemeklēju. Esmu apmierināts, ka varu darboties teātra jeb šova žanrā un ar to sev nopelnīt iztiku.

Kad sākt braukt viesizrādēs uz citām valstīm?

Kad uzstājos populārā Eirovas Nedzirdīgo kultūras festivālā *Clin d'Oleil* Reimsā, Francijā 2007. gadā, tur ar savu šovu ieguvu atzinību, un tas pavēra man iespēju uzsākt turneju pa Eiropu: uzstājos Itālijā, Slovākijā, Lielbritānijā un citās valstīs. Īpaši liels prieks un gandarījums bija par turneju Lasvegasā (ASV, 2012).

Kad sākt darboties kā šovmenis?

Kad man bija tikai seši gadi, man patika atdarināt Čārliju Čaplīnu. Mana skolotāja bija ievērojusi šo manu talantu un tāpēc, var teikt, „uzlika” uz teātra skatuves, kur es pāris gadus smēdināju publiku. Pagāja labs laiks, līdz 1999. gadā sāku patstāvīgi un profesionāli uzstāties visā Spānijā. Pēc tam, jau 2007. gadā, uzstājos Pasaules Nedzirdīgo federācijas (PNF) kongresā Madridē, Spānijā, kur manu šovu vēroja nedzirdīgo publika no visas pasaules. Tad sāku uzstāties dažādās Eiropas valstīs, bet 2012. gadā arī Amerikā. Un nu tagad – Latvijā.

Kāda ir nedzirdīgo kultūras dzīve Spānijā, kādi žanri pie jums ir populāri?

Agrāk Spānijā aktīvi darbojās teātra, deju un citu skatuves mākslas žanru trupas, bet mūsdienās to aktivitāte un arī žanri nedaudz samazinājušies. Iemesls ir tas, ka jaunieši mūsdienās arvien vairāk pievēršas modernajām tehnoloģijām. Bet pēdējā laikā Spānijā pastāv četri nedzirdīgo kultūras žanri: teātra trupa, pantomīma, mīmi ar baloniem, kas izklaidē bērnus, un mans šovs. Tagad uzradies arī piektais žanrs – vairākas filmu darbnīcas, jo filmu uzņemšana ir izplatīta mūsu kopienā. Par to man prieks.

Kādās profesijās nedzirdīgie strādā Spānijā?

Var teikt, ka nodarbinātība mums ir normāla un dažādās profesijās, piemēram ofisos, par sētniekiem, galdniecībā. Tie, kuriem ir augstākā izglītība, var apmācīt citus. Man pašam ir sporta pedagoga augstākā izglītība, varu pasniegt sporta stundas. Bet, ņemot vērā Spānijas pašreizējo ekonomisko stāvokli, daudzi darbinieki,

Pateicoties Sandrai un Ruslanam Geronovski, kuri mani uzaicināja, tagad man ir iespēja pabūt arī Latvijā. Man parādīja brīnišķīgo Vecrīgu, ļoti interesants šķita melnais kaķis Vecrīgā uz jumta, Brīvības piemineklis, namu fasādes un citi objekti. Mani visvairāk fascinēja ļoti skaistās Rīgas sievietes, viņas bija visur.

Ievēroju vienu lietu

Spānijā ir lietuvieši, latvieši, kas tur dzīvo vai aizprecējušies, bet šeit, Latvijā, neredzu spāņus. Tomēr kaut ko jau pama-

niju: Rīgas Centrāltirgū kādā paviljonā ir spāņu veikals, kurā tirgo īstas spāņu pārtikas preces.

Pirms atlidošanas uz Rīgu sazinājos ar Ruslanu, viņš pateica, ka šeit ir auksts laiks, bet bez sniega, tā trūkums mani nūdien neskumdina. Saģērbos pietiekami silti, un lidostā kāds vietējais, kuram bija gana plāns apģērbs, uz mani tā dīvaini un apjucis noskatījās...

Klimats Spānijā ir ļoti atšķirīgs. Ja jūs lidotu uz Spāniju, varētu vilkt mugurā T-krēkliņu un galvā uzlikt naģeni – tas būtu normāli!

Pēc jūsu vērojumiem, ar ko spānieši atšķiras no latviešiem?

Būtiskas atšķirības mūsu – nedzirdīgo komunikācijā nesaskatu, jo visiem svarīga ir zīmju valoda, bet ārējā izskata ziņā gan redzami atšķiramies. Spāņi pārsvarā ir tumsnēji, melniem matiem, tumšāku ādas krāsu, bet jūs, baltieši, esat izteikti gaišāki un augumā garāki, arī sievietes.

Jūs uzstāties, ko sagaidāt no mūsu publikas?

Esmu laimīgs, ka pirmo reizi esmu Latvijā. Es ceru, jūsu publika būs gandarīta par manu šovu un pēc tā pienāks pie manis parunāties. Es priecātos arī par jauniem sekotājiem no Latvijas savā Facebook profilā – tas man ir svarīgi!

Man personīgi ne tik svarīgi ir sniegt kvalitatīvu priekšnesumu, kā sasmēdināt publiku. Skatītāju gandarījums, prieks, smieklis – tas man ir galvenais. Ikdienā cilvēki bijuši aizņemti ar darba lietām vai ģimenes problēmām, tāpēc es gribu, lai, atnākot uz manu šovu, viņi varētu aizdzīt visas negatīvās domas un noskaņas! No medicīnas viedokļa – smieklis uzlabo asinsriti. Tas ir pamatojums, kāpēc dažās slimnīcās darbojas klauni, kas smēdina pacientus. Es faktiski nodarbojos ar to pašu.

Kā nokļuvāt Latvijā?

Pateicoties kultūras festivālam „Salvija” Ungārijā 2014. gada vasarā, kur uzstājās arī Latvijas pašdarbnieki. Jūsējiem iepatikās mans šovs, un tā nu viņi aicināja mani uzstāties – un esmu šeit.

Kādi ir jūsu turpmākie plāni? Kurp dosieties pēc Latvijas?

Nesen saņēmu e-pastu, mani aicināja uzstāties gadumijā Madridē. Bet 2015. gadā ir plānotas šova turnejas Francijā, Slovēnijā, vairākās vietās Spānijā, iespējams, arī Itālijā, Austrijā un Zviedrijā. Paš-

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

laik norit sarunas ar organizatoriem, viņi risina finanšu un citus jautājumus. Tiklīdz viss būs nokārtots, varēšu doties uz minētajām valstīm. Bet pirms turnejas turpināšu pilnveidot un radīt jaunus šova priekšnesumus.

Jūs esat uzstājies daudzās valstīs. Kā izskatās Latvijas Nedzirdīgo savienība un tās infrastruktūra, salīdzinot ar citām valstīm?

Nedzirdīgo organizācijas Eiropā ir dažādas: gan mazas, gan lielas, dažās valstīs tās ir kopā ar sporta organizāciju, citās – atsevišķi. Bet mani pārsteidza redzētais Latvijā: lielā nedzirdīgo īpašumu bāze – LNS pārvaldes nams, Rehabilitācijas centrs un Rītausma. Visi nedzirdīgo klubi Eiropā ir labi, to situācija katrā valstī ir atkarīga no finanšu lieluma. Bet man vislabāk patīk tieši jūsu Rītausma, jo tā pieder pašiem nedzirdīgajiem. Tas ir apsveicami!

Citās valstīs, lai uzstātos ar saviem šoviem, pārsvarā nācās izmantot īrētas telpas. Bet Amerikā nedzirdīgie noīrēja visu viesnīcu, un šovs notika tās pirmā stāva zālē. Amerikāņiem nav ierobežoti finanšu līdzekļi, tādēļ izvēlējās veselu viesnīcu. Eiropa un Amerika nav salīdzināmas. Man šāda atšķirība nav svarīga, tomēr man galvenais ir veiksmīgi uzstāties ar savu šovu.

Kāds būtu jūsu novēlējums mums?

Lai 2015. gadā Latvijā un Eiropā dzīve būtu laba, nevajag domāt tikai par naudu, bet gan pozitīvi uztvert dzīvi, lai kāda tā būtu! Lai Latvijā teātra māksla neizzustu, lai jūs cits citam palīdzētu šo mākslu attīstīt. Eiropā Latvija nav dzirdēta, tāpēc Latvijas pašdarbniekiem jāiekļaujas Eiropas nedzirdīgo teātra pasaulē. Es varētu jūs apmācīt gan teātra mākslas, gan pantomīmas, gan filmu pilnveidošanas jomā, ja tas būtu vajadzīgs.

Paldies par interviju! Lai veicas turpmākajās turnejās! ▲

*Teksts: Ivars Kalniņš
Foto: Zigmārs Ungurs*

Ar pozitīvu attieksmi

Jau ilgāku laiku Valkas pārtikas veikalā „Oļupe” gar preču plauktiem rosās gados jauns vīrietis – vienmēr pozitīvi noskaņots, laipns, atsaucīgs un rosīgs. Arī darba devēja ar viņu ir apmierināta.

Veselajiem tikai nedaudz jāpielāgojas

Veikala vadītāja Inga Boša, jautāta par šo darbinieku, atplaukst smaidā, nosakot: „Edžiņš ir mūsu kolektīva zvaigzne!”

Jāteic, ka mūsdienās tas nav nekas neparasts, ka veikalos arvien biežāk klientus apkalpo stiprā dzimuma pārstāvji. Arī Valkā Edgars Brižs nav vienīgais vīrietis, kurš strādā pārtikas veikalā. Taču neparasti ir tas, ka viņš ir cilvēks ar īpašām vajadzībām, jo nedzird un balsī nerunā.

Uzzinot šo faktu, visu cieņu viņam par uzņēmību un apņēmību iegūt savu vietu zem saules, kā arī viņa darba devējiem, kas to novērtē, saprot un atbalsta. Priecē arī tas, ka mūsdienu sabiedrībā arvien vairāk bez aizspriedumiem tiek pieņemti cilvēki ar īpašām vajadzībām kā vienlīdz spējīgi strādāt un domāt. Tikai tiem „veselajiem” nedaudz jāpielāgojas, jāieklausās un jāpārvar sava neticība, ka, piemēram, cilvēks, kuram ir dzirdes un runas traucējumi, var pilnvērtīgi strādāt veikalā. To, ka var, pierāda Edgars un viņa kolēģi, kuri nemītīgi viņu slavē.

Nav ar pirkstu jārāda

Edgars veikalā par noliktavas darbinieku strādā kopš aizvadītā gada maija, uz diviem gadiem iesaistoties Nodarbinātības valsts aģentūras subsidētājā darbavietā. Darba devēji ir gatavi Edgaru nodarbināt arī pēc tam, ja viņš pats to vēlēties, jo tagad nemaz nav tik viegli sameklēt apzinīgus un uzticīgus darbiniekus, kuri strādā radoši un bez īpaša pamudinājuma.

Veikala darbinieku kolektīvs jau piecpadsmit gadus ir stabils – kā klints, un tagad tajā pieņemts arī Edgars.

Vai Edgara invaliditāte netraucē ikdienas pienākumu veikšanā? Veikala vadītāja noraidoši groza galvu un pastāsta, ka viņam

ar pirkstu nav jārāda, kas jādara. Viņš pats visu lieliski redz un izdara: sakārto plauktus, ievieš kārtību preču noliktavā, ledusskapjos utt. Kolēģes uzslavē viņu par to, ka pašam vairs nav jānes smagās preču un dzērienu kastes, jo to visu bez teikšanas paveic Edgars. Viņš bieži smaida un rāda paceltu īkšķi, kas nozīmē, ka darbs patīk. Turklāt Edgars lieliski pārzina datorgudrības, lieliski tiek galā ar dažādām tehniskām un sadzīviskām ķibēlēm

Ja Edgars nesaprot kolēģu teikto, viņi savu vajadzību uzraksta uz papīra.

Bet veikala darbinieks Mikus Miļais atklāj vēl vienu knifu, kā var sazināties ar Edgaru. Viņš atradis īpašu mobilo aplikāciju, kurā ikviens interesents var apgūt zīmju valodu. To Mikus arī dara.

Vēl viens Edgara talants esot tas, ka diezgan šaurajās veikala telpās viņš pārvietojas neredzami un klusi – liekas, it kā viņa tur nemaz nav, taču darbs pēc brīža jau padarīts.

Brīvajā laikā Edgars esot kaislīgs makšķernieks, arī atbildīgs ģimenes cilvēks. Viņš jau desmit gadus ir kopā ar dzīves draudzeni Zoju, kura arī iesaistījusies šajā NVA programmā un veic virtuves darbinieces pienākumus SIA „Pedelīte”. Edgara kolēģi pačukst, ka arī viņa esot lielisks cilvēks un ka abiem šovasar vajadzētu apprecēties. Par to Edgars tikai smaida un māj ar galvu, ka tā arī būs.

Viņš ir drosmīgs un pašpietiekams cilvēks, tāpēc nebaidās, ka par viņu kāds smiesies, ja kaut kas īsti arī neizdosies. Kolektīva Jaungada ballē Edgars esot piedalījies karaoke, un viņam tas labi izdevies.

Nopietna attieksme pret dzīvi

NVA Valkas filiāles dati liecina, ka Valkā aktīvajā nodarbinātības pasākumā noteiktām personu grupām nodarbināti divi cilvēki ar šo specifisko invaliditāti.

Viņi stājušies bezdarbnieku uzskaitē. Piedāvājot abiem šo iespēju strādāt, piekrituši strādāt, tikai pirms tam visu sīki noskaidrojuši. Pirms darba gaitu uzsākšanas tikušies ar darba devēju, klātesot arī surdotulkam. Tas apliecina abu nopietno attieksmi pret darbu un saviem pienākumiem – tā ir vēlme uzzināt pēc iespējas visu, lai pēc tam nerastos savstarpēji pārpratumi. Kā redzams, tāda attieksme pret dzīvi kopumā sniedz šo pozitīvo iznākumu. ▲

No: Ingas Karpovas raksta laikrakstā: Ziemeļlatvija, 2015.9.01

Nemēģināt vienam otru pārtaisīt Pats galvenais:

Viktorija un Aleksandrs Romanovi – pāris, kas kopā ir jau 26 gadus, labi pazīstams un bieži sastopams Elvīras ielā 19. Par savu attiecību veidošanos un pārmaiņām dažādos dzīves posmos KS piekrita pastāstīt Viktorija jeb, kā visi viņu dēvē, – Vika.

jiem, gaumi, aizraušanos?

Jā, protams, mums abiem ir spilgti izteikti hobiji. Man ļoti patīk adīšana, tamborēšana, šūšana un visi tamlīdzīgi rokdarbi. Savukārt vīram liels hobijs ir makšķerēšana. Pat mūsu mazajam suņukam savs hobiji: papīru plēšana. Tā ka šajā ziņā esam aizrautīga ģimenīte.

Lai gan hobiji mums ļoti atšķirīgi, mēs nemēģinām viens otram tos ierobežot. Es nekad neliedzu vīram braukt makšķerēt, jo tas novedīs tikai pie strīdiem. Viņš bieži ved mājās lielus lomus, reizēm gadās tik lielas zivis, ka saucu viņu palīgā, viena netieku galā. Esmu iemācījusies pagatavot zivis dažādos veidos.

Agrāk jaunībā Aleksandrs bieži mani aicināja līdzī uz makšķerēšanu. Toreiz nebraucu, jo bija man citāda pasaules uztvere, tas neinteresēja. Tomēr tagad viss ir mainījies, es labprāt braucu līdzī, kaut arī, cik zinu, ļoti maz makšķernieku sievu vai draudzeņu to dara. Pati gan nemakšķerēju, tāpat vien baudu dabu. Vīram patīk ūdeņi, bet man – mežs.

Kādas patīkamas atmiņas no kopdzīves saglabājat?

Atceros tos brīžus, kad Aleksandrs man sacījis daudz mīļu vārdu, bet sīkāk negribu stāstīt, tas ir mūsu noslēpums. Dzīvē ir tādas reizes bijušas, un mēs abi tās atceramies ar patīkamām izjūtām un humoru.

Kas ir galvenais, kādas rakstura īpašības vajadzīgas, lai attiecības saglabātu gadu gaitā?

Lai saglabātu labas attiecības, nevajag vienam censties pārtaisīt otru par citu cilvēku, – par tādu, kādu gribētos. No tā vienalga nekas nesanāks, tikai sabojāsies attiecības. Kāds katrs ir piedzimis, lai tāds arī ir, vienkārši jāiemācās sadzīvot. Katram savi plusi un mīnusi, ar to jāsamierinās.

Vai Valentīndienu vajag svinēt un kam?

Es domāju, ka jāsvin visiem! Jauniešiem vajag mācīties, ko nozīmē attiecības un mīlestība. Vidējos gados, kad kopdzīvē jau bijuši kāpumi un kritumi, arī vajag svinēt, jo attiecības tad esam iemācījušies labāk novērtēt. Arī senioriem vajag svinēt, jo viņi tik ilgi nodzīvojuši, ka vislabāk spēj izprast mīlestības jūtu nozīmi.

Mīlestība ir svēta lieta. ▲

Zigmārs Ungurs

Foto: no V.Romanovas personiskā arhīva

Anita Grahojska un Kristaps Legzdiņš ir ļoti atraktīvs pāris, par ko daudzi varēja pārliecināties gan mākslinieciskās pašdarbības festivālos, gan nesenajā Slavenību ballē, kur abi izpelnījās Visistākās slavenības titulus. Visiem ir redzams, ka viņi ir kopā, bet kā tas sākās?

Kā jūs iepazīnāties?

Anita: Mēs tuvāk iepazīnāmies Rīgas Amatniecības vidusskolā (RAV) 2010. gadā 22. septembrī.

Kristaps: Jau sen – skolas laikā pamaniņām viens otru. Kad mācījās RAV, Anita izjautāja mani par mācībām – vai ir grūti, uzdeva citus jautājumus. Vēlāk arī viņa iestājās šajā skolā. Sākumā tur bieži apmaldījās, tad man vienmēr rakstīja un lūdza palīdzību. Tā tuvāk iepazīnāmies un iepazīnāmies viens otram.

21. septembrī pirmoreiz Anitai pateicu, ka viņa man patīk. Anita atbildēja to pašu, un 22. septembrī mums bija pirmais randiņš, kad viņu pirmo reizi arī noskūpstīju. Tā sākām satikties, un tā sākās arī mūsu mīlestība. Abi bijām priecīgi, ka esam kopā.

Vai attiecības mainījušās laika gaitā?

Anita: Protams, īpaši Kristaps mainījās – uz labo pusi.

Kristaps: Jā, protams, mēs abi mainījāmies. Sākumā bijām ļoti stipri iemīlējušies, pavadījām daudz laika kopā. Tagad saprotamies tajā ziņā, ka es mācos, Anita strādā, tāpēc mazāk esam kopā. Nav vairs kā skolā, kur katrā starpbrīdī tikāmies, lai parunātu.

Tagad mazliet arī pastrīdamies, bet tas nav svarīgi, vienalga viens otru stipri mīlam. Esam sapratuši, ka savstarpē-

Kas veicina

ASV psihologs, Laulību un ģimenes institūta dibinātājs Džons Gotmens 90. gados veica plašu pētījumu par to, kas veicina pāru noturīgu kopdzīvi. Jūsu uzmanībai dažas atziņas, ko esmu guvusi no šiem pētījumiem!

- **Visnoturīgākās attiecības ir pāriem,** kuru kopīgo pozitīvo pārdzīvoju un ir krietni vairāk nekā nepatīkamo.
- **Noturīgu kopdzīvi veicina** savstarpējo simpātiju, apbrīnas uzturēšana par otru un draudzīgas attiecības.
- **Viens otram biežāk pagrieziet pretī seju,** nevis muguru – tā būs laba rezerve tad, ja situācija pasliktināsies, gadīsies konflikti vai grūti risināmas problēmas.

cieņa, mīlestība, ticība

labi komunicējam.

Kādu patīkamu pārsteigumu viens otram sagādājāt, ko atceraties vēl tagad?

Anita: Pārsteigumu bijis daudz, nevaru pat izvēlēties, ko tieši pastāstīt. Arī šogad plānoju Kristapam lielu pārsteigumu. Pagaidām viņš vēl nezina.

Kristaps: Tiešām, mums pārsteigumu

ji jāuzticas. Nevaru pateikt, kad mēs precēsimies, varbūt jau rīt (*smaida*). Ļoti gribu apprecēties ar Anitu. Gribu bērņus, labi dzīvot, labi pelnīt.

Vai katram ir sava gaume, aizraušānās? Vai šajā ziņā nav domstarpību?

Anita: Sākumā bija. Bet šobrīd esam jau nedaudz līdzīgi. Es cienu Kristapa hobijus. Viņš respektē manas aizraušānās... Dažreiz viņš man dod padomu. Kopā domājam par nākotni.

Kristaps: Jā, sākumā tiešām katram bija savas aizraušānās un ieradumi. Tad vēl daudz ko nezinājām viens par otru. Tagad tas pakāpeniski izlīdzinās. Es palīdzu viņai, ko varu, viņa man arī.

Tagad mēs abi esam "mākslinieki" (*smaida*). Anitai ir daudzi hobiji, ļoti patīk māksla, daudz mācās. Man arī patīk māksla, jo vispār esmu dizainers. Tā ir tā mūsu kopīgā nosliece – uz mākslu. Viens otram varam ieteikt kaut ko interesantu dizaina jomā, tajā

netrūkst. Ceru, arī šogad man tos izdosies sagādāt savai mīļotajai gan Valentīndienā, gan dzimšanas dienā, gan citos svētkos.

Kā jūs svinat Valentīndienu?

Anita: Pirms četriem gadiem to atzīmējām restorānā „Ganbei”. Pēc tam nākamajā gadā pastaigājāmies pa Vecrīgu un iegriezāmies senlaicīgā kafejnīcā. Pirms gada svinējām pie Kristapa pirtī kopā ar jelgavniekiem. Arī šogad Valentīndienu svinēsim turpat un tāpat, kopā ar biedriem.

Kādas rakstura īpašības vajadzīgas, lai attiecības saglabātu gadu gaitā?

Anita: Pats svarīgākais – cieņa, mīlestība, ticība.

Kristaps: Svarīgākais – būt iejūtīgiem vienam pret otru, mīlēt, neļauties strīdiem, nedusmoties, tad gadu gaitā saglabāsim attiecības, kuru pamatā savstarpēja cieņa, mīlestība, izpalīdzība. ▲

Zigmārs Ungurs

Foto: no K.Legzdiņa personiskā arhīva

noturīgu kopdzīvi

- **Laimīgas laulības noslēpums** ir vēlme rūpēties par otru, nevis tikai par sevi.

- **Otra cilvēka svētāko sapņu, mērķu, vēlmju pieņemšana** un cienišana ir atslēga laulības saglabāšanai un bagātināšanai.

- **Laimīgās ģimenēs laulātie saprot**, ka svarīga ir savstarpēja palīdzība, lai otra ieceres varētu realizēties.

- **Svarīga ir vienota ģimeniskā domāšana un mērķis.** Pāris, kas ir vienots domās un darbos, tiecoties uz kādu kopīgu mērķi, spēj pārvarēt visas grūtības.

Mans novēlējums mīlošiem pā-

riem būtu šāds:

„Radiet ģimenē tādas savstarpējās attiecības, lai pietiktu drosme dalīties savos slēptākajos sapņos un pārliecībā ar otru cilvēku! Tā piešķirsiet savai kopdzīvei augstāku jēgu, dziļāku, bagātāku un patiesāku būs jūsu kopā būšana. Līdz ar to stiprināsiet tādu ģimenisko draudzību, kas ļoti svarīga labas laulības uzturēšanā.”

Ievēriņai!

Psihologa individuālās bezmaksas konsultācijas un dalību grupu nodarbībās iespējams pieteikt Rehabilitācijas centrā pie Brigitas Aldersones vai Vitas Kamares. ▲

Sandra Freimane, psiholoģe

Grozījumi Darba likumā

Ar 2015. gada 1. janvāri stājušies spēkā vairāki grozījumi Darba likumā (DL).

Par piezīmes un rājienu izteikšanas kārtību izmaiņas veiktas DL 90.pantā. Ir mainīti termiņi – **pagarināts laiks no sešiem līdz 12 mēnešiem**, kad var izteikt piezīmi vai rājienu par kādu izdarīto pārkāpumu.

No viena gada līdz vienam mēnesim **samazināts laiks**, kādā darbinieks var prasīt piezīmes vai rājienu atcelšanu. Darba devējam noteikts skaidrs pienākums izsniegt darbiniekam rakstveida rīkojumu, ar kuru darbiniekam ir izteikta piezīme vai rājiens.

Grozījumi ir veikti arī **109. pantā**, kas paredz darba devēja uzteikuma (atlaišana no darba) aizliegumus un ierobežojumus. Izmaiņas ierobežo īpašo aizsardzību darbiniecei, kura baro bērnu ar krūti. Šādu darbinieci no darba nevarēs atlaist **tikai līdz bērna divu gadu vecumam**.

Turklāt uzteikuma ierobežojums vairs neatieksies arī uz tiem gadījumiem, kad darbiniekam – invalīdam nav pietiekamu profesionālo spēju noligtā darba izpildei. Tātad, neskatoties uz to, ka darbinieks ir invalīds, viņu varēs atlaist no darba, ja viņš nespēs šo darbu veikt.

Likums **papildināts ar 112.¹pantu, kas regulē darba uzteikuma paziņošanu**. Turpmāk, ja uzteikums paziņots **caur pastu**, tiks uzskatīts, ka tas saņemts 7. dienā pēc nodošanas pastā. Ja izmantots **elektroniskais pasts** (ar drošu elektronisko parakstu), tad uzskatīs, ka tas saņemts **2. darba dienā pēc tā nosūtīšanas**.

Turpmāk virsstundu darbs **nedrīkstēs pārsniegt vidēji astoņas stundas septiņu dienu periodā ne ilgāk kā četrus mēnešus**.

Darbiniekam, kura aprūpē ir bērns līdz 18 gadu vecumam, ir tiesības uz **īslaicīgu prombūtni bērna saslimšanas vai nelaimes gadījumā, kā arī lai piedalītos bērna veselības pārbaudē, ja šādu pārbaudi nav iespējams veikt ārpus darba laika**. Darbiniekam ir pienākums par to informēt darba devēju, un šāda prombūtne nevar būt par pamatu darba uzteikumam.

Likums paredz, ka ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma atlīdzināšana naudā nav pieļaujama, **izņemot gadījumus, kad darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un darbinieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu nav izmantojis**.

Turpmāk darbiniekiem, kuru aprūpē ir mazāk par trim bērniem vecumā līdz 14 gadiem, ir **tiesības uz ne mazāk kā vienas darba dienas ilgu papildatvaļinājumu. ▲**

Sagatavoja: Zigmārs Ungurs

Foto: www.lv.lv

Zīmju valodas tulki – mācību iestādēs

Atceroties skolas gadus, daudzi no mums atzīs, ka jaunu zinību apguve nebūt nav viegls uzdevums. Bet pamēģiniet iedomāties, cik grūti šīs pašas zinības apgūt svešvalodā!

Nedzirdīgiem skolēniem vispārīglītojošā skolā šī ir ļoti labi pazīstama situācija. Tāpēc, lai nedzirdīgie skolēni saņemtu pilnā mērā labu izglītību, kas viņiem ar likumu pienākas, ASV mācību iestādēm ir tiesības piesaistīt speciāli apmācītus tulkus ar specializāciju tieši izglītības jomā.

Šoreiz par vērā ņemamu pieredzi ārzemēs, konkrēti ASV.

Lielākā daļa mācās kopā ar dzirdīgiem bērniem

Saskaņā ar ASV Izglītības departamenta īpašo rīkojumu (1999) šobrīd jau vairāk nekā 80% no nedzirdīgajiem vai vārdzirdīgajiem bērniem un jauniešiem uzņemti vispārīglītojošās mācību iestādēs. Protams, lai skolēniem ar dzirdes traucējumiem palīdzētu iejusties vispārīglītojošās skolas apstākļos, bija nepieciešams veikt pasākumus vides pieejamības nodrošināšanai viņiem.

Konkrētie pasākumi vienmēr tiek ieviesti atbilstoši katra skolēna individuālajām vajadzībām. Visplašāk izplatīti ir mācību stundu materiāli ar slēptajiem subtitriem, paplašinātas tradicionālās iespējas kārtot ieskaites un eksāmenus, praktizēta piezīmju rakstītāja vai zīmju valodas tulka pakalpojumu tieša izmantošana stundā uz vietas utml.

Sakarā ar to, ka nedzirdīgo skolēnu skaits parasto skolu mācību klasēs ir ievērojami pieaudzis, daudz svarīgāk nekā jebkad agrāk, lai vecāki, pedagogi un skolu administrācija pilnībā izprastu šo pakalpojumu nozīmību nedzirdīga bērna attīstībai.

Tulka pakalpojumi sekmē mācību norisi

Kvalificētu, īpaši sagatavotu izglītības tulku pieņemšana darbā ir obligāti nepieciešama, lai nodrošinātu nedzirdīgo skolēnu sekmīgu izglītošanu. Tulkus izmanto mācību stundās un lekcijās, semināros, mācību ekskursiju laikā, ārpusskolas pasākumos un brīvā laika nodarbībās, kā arī citās situācijās.

Izglītības tulki tiek speciāli apmācīti darbam sarežģītajā skolas vidē. Tas ir svarīgi, lai viņi spētu reāli palīdzēt skolēniem. Ja darbā pieņemts nepieredzējis vai mazkvalificēts tulks, tas var paralizēt (apstādināt) nedzirdīgā skolēna apmācību norisi. Augstas kvalifikācijas izglītības tulkam nepieciešams

būt apveltītam ar īpašu prasmju un personisko īpašību kopumu.

Nepieciešama valodas veiklība

Pirmais un svarīgākais tulka uzdevums ir nodrošināt nedzirdīgajiem audzēkņiem tulkojumu no mutiskās valodas, tāpēc viņam jābūt ar īpaši labu mutiskās literārās valodas prasmi un teicamām zīmju valodas zināšanām. Katram nedzirdīgajam audzēknim ir atšķirīgas vajadzības, tāpēc tulkam jāspēj pieskaņoties pēc vajadzības. **Ja tulkam nav nevainojamas abu minēto valodu zināšanas, viņš nespēs nodrošināt pakalpojuma kvalitāti,** kas nepieciešama nedzirdīgam skolēnam/studentam.

Ar labu vispārējo izglītību un iepriekšēju sagatavotību

Jāspēj pielāgoties dažāda vecuma un izglītības līmeņa skolēniem. Viena lieta ir tulkot kaut ko otrklasniekam, bet pavisam citādi vidusskolas izlaiduma klasē jātulko ķīmijas stundā vai – jo vairāk – koledžā kāds cits sarežģītāks priekšmets.

Labs tulks jau iepriekš veiks sagatavošanās darbus, iepazīsies ar lekciju materiāliem, izmantos vārdnīcas, lai atrastu tulkojumu kādam zinātniskam terminam, uz katru stundu ieradīsies, sagatavojies noteiktai tēmai.

Izglītības tulkam ir jāspēj strādāt ar dažādiem audzēkņiem – vai tas būtu uz pasauli apvainojies tīnis vai neapmierināts pieaugušais, kurš ar matemātikas zinībām saskāries tikai pirms daudziem gadiem.

Iekļaušanās skolas vidē – ļoti svarīga

Kvalificētam zīmju valodas tulkam jāorientējas klašu un sociālo grupu atšķirībās, jāpārzina iestādes darba kultūra, vadības pienākumi, jāsadarbojas ar citiem pedagogiem un darbiniekiem, lai veicinātu nedzirdīgo skolēnu pozitīvo izglītojošo un sociālo pieredzi. Skolas noteikumu laba pārzināšana tulkam ļauj strādāt daudz efektīvāk un nodrošina nedzirdīgajiem audzēkņiem vislabāko pakalpojumu.

Tulku ietekme ir liela

Labas komunikācijas spējas, māksla atrast kopīgu valodu ar visdažādākajiem cilvēkiem ir viena no panākumu atslēgām. Tulkam vajadzīga liela prasme vienlaikus veikt vairākus uzdevumus,

savaldība un griba pacietīgi izskaidrot skolēnam sarežģītu mācību vielu. Jābūt arī kā paraugam dzīvē gan uzvedības, gan valodas kultūras ziņā. Kvalificēts tulks zinās, kā pareizi tulkot mācību priekšmeta jauno vielu, nodrošinot skolēnam skaidrojumu ar piemēriem no dzīves.

Cita veida atbalsts mācībās

Tāpat var secināt, ka tulka pieejamība, iespējams, ir pati vissvarīgākā nepieciešamība nedzirdīgajiem skolēniem, tomēr nebūt ne vienīgā. Pētījumos pierādīts, ka modernu multivides tehnoloģiju jo plaša izmantošana nodarbību izpratni par mācāmo vielu. Nedzirdīgos bieži vien dēvē par „redzes cilvēkiem”. Arī zinības nedzirdīgie daudz labāk apgūst ar tādu attēlu palīdzību, kuriem sniegts skaidrojošs apraksts.

Kvalificēti izglītības tulki labāk izprot savu klientu vajadzības, tāpat viņi mācību iestādei var ieteikt labākos risinājumus tehnoloģiju izmantošanā.

Tulks kā pirmais draugs un sabiedrotais

Tulki ir pieaugušie, tāpēc skolēni viņu klātbūtnē dažkārt var uzvesties savādāk nekā parasti. Ja skolēns izmanto tulka palīdzību, sarunājoties ar citiem bērniem, viņš ne vienmēr jūtas komfortabli, lai runātu par visām tēmām. Profesionāli izglītības tulki prātis rast ētiski labākos risinājumus šādām situācijām.

Dzirdīgo pasaulē nedzirdīgs bērns nereti savā rīcībā ir ierobežots vairāk nekā dzirdīgie vienaudži, tāpēc tieši tulkam jāveido un jāstiprina viņa pašapziņa un pārliecība „Jā, tu to vari!”, lai nedzirdīgais jaunais cilvēks labāk apzinātu savas spējas un arī apkārtējie saprastu, ka viņš spēj paveikt daudz vairāk.

Kopīgi sadarbojoties vecākiem, skolotājiem un tulkiem, iespējams atklāt un izkopt nedzirdīgā skolēna stiprākās puses, akcentēt viņa panākumus, parādīt pozitīvus piemērus no nedzirdīgo dzīves, veicināt kontaktus ar plašāku nedzirdīgo sabiedrību, palīdzēt atrast draugus nedzirdīgo vidū utt.

Tulki var ietekmēt arī skolas personālu, lai tas, pildot savus darba pienākumus, pēc iespējas labāk palīdzētu nedzirdīgajiem skolēniem.

Izglītības tulku kvalifikācijai ir ļoti liela nozīme. Ja skolā strādā nesagatavoti tulki, tad pirmie cietēji ir nedzirdīgie audzēkņi. ▲

Sagatavoja: LNS Informācijas nodaļa

Surdotulki Latvijā

Pašlaik LNS Rehabilitācijas centrā strādā 43 tulki. Nav pieprasīti tulka pakalpojumi bērniem, kuri mācās kopā ar dzirdīgajiem bērniem vispārīgajās skolās, bet liela daļa tulku jauniešiem, kuri mācās dažādās Latvijas mācību iestādēs gan Rīgā, gan reģionos – profesionālajās skolās, koledžās, augstākās mācību iestādēs, kursos utt.

Jaunieši apgūst visdažādākās zinību jomas – amatniecību (pavāri, celtnieki, galdnieki u.c.), sociālo darbu, datorprogrammēšanu, sporta pedagogiju, logopēdiju, restaurāciju utt.

Surdotulku nodaļas operatore IRA HEISLERE stāsta, ka diendienā

notiek tulka pakalpojumu koordinēšana, lai nodrošinātu sekmīgu mācību apguvi visiem jauniešiem, kuri izmanto šos pakalpojumus:

„Mūsu tulkiem nav noteiktas specializācijas specifisku zināšanu jomās, bet ņemam vērā katra gadu gaitā apgūto pieredzi.

Ja vairākus gadus tulko, piemēram, sociālā darba studentiem, tad tas grūtības nesagādā.

Bet īpašas zināšanas nepieciešamas tiem, kam jātulko IT studentiem, turklāt jāzina termini angļu valodā.

Tāpat visiem jābūt labam latviešu valodas vārdu krājumam, lai varētu rast skaidrojumu svešvārdiem, ko nodarbībās nereti lieto pasniedzēji. Un, protams, jāpilnveido un jāizkopj sava zīmju valoda, kura nemitīgi mainās kā jebkura dzīva valoda.

Darbs izglītības jomā ir ļoti atbildīgs, jo tur jaunieši nereti apgūst profesiju visai dzīvei.”

Materiālus sagatavoja:
Ilze Kopmane

Subtitri un surdotulkojums LTV 1 un LTV 7 raidījumos

(precizēts, no 2015. gada 1. februāra)

Raidījums/filma	Subtitri/ surdotulkojums	LTV kanāls/ internets	Originālraidījuma laiks	Atkārtojums
Dienas ziņas (t.sk. kultūras un sporta ziņas)	surdotulkojums	LTV 1 www.ltv.lv	Katru dienu 18 : 00	
Skats no malas	surdotulkojums	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 otrdienās 11 : 10
Aktuālā intervija 1 : 1	surdotulkojums	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 trešdienās 11 : 20
Sastrēgumstunda	surdotulkojums	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 ceturtdienās 11 : 20
Sporta studija	surdotulkojums	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 ceturtdienās 23 : 50 LTV 7 sestdienās 11 : 30
Saknes debesīs	subtitri	LTV 1 www.ltv.lv	Svētdienās 13 : 00	LTV 1 ceturtdienās 05 : 30
Ielas garumā (katru otro nedēļu)	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 ceturtdienās 12 : 30 LTV 7 svētdienās 09 : 15
Savai zemiņai (katru otro nedēļu)	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 ceturtdienās 12 : 30 LTV 7 svētdienās 09 : 15
Province	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 trešdienās 12 : 10 LTV 7 sestdienās 09 : 45
Vides fakti	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 ceturtdienās 13 : 15 LTV 7 svētdienās 08 : 45
Zebra	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 ceturtdienās 00 : 50 LTV 7 svētdienās 08 : 00
Melu laboratorija	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv	Otrdienās 13 : 00	LTV 7 sestdienās 08 : 45
De facto	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 trešdienās 11 : 15
Aizliegtais paņēmieni	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 sestdienās 08 : 35
Točki nad i (Punkts uz i) krievu val. Diskusiju raidījums	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 sestdienās 07 : 05
Bez obid (Bez aizvainojuma) krievu val. Aktuālās intervijas	subtitri	LTV 7 www.ltv.lv		LTV 7 sestdienās 08 : 05
Animācijas filmas bērniem Mežainīši	surdotulkojums	Tikai interneta vietnē www.ltv.lv sestdienu un svētdienu rītos 08 : 30 Katra filma ir skatāma 7 dienas		

ZINĀŠANAI: Abi raidījumi krievu valodā (Točki nad i ; Bez obid) netiks apmaksāti no tās mērķdotācijas, kas paredzēta subtitrēšanai un surdotulkošanai.

Pārskatu sagatavoja: Sarmīte Plūme, LTV Dokumentālo raidījumu daļas redaktore

Arī briti vēlas dzīvot Latvijā

Kādu dienu „Kopsolī” redakcijā ieradās jauks pāris – Inese un Stjuarts Vaitingi. Viņa – latviete, Stjuarts – brits. Abi dzīvo Londonas centrā un diezgan bieži brauc uz Latviju, jo Ineses meita mācās Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātvidusskolā – attīstības centrā. Inese un Stjuarts piekrita „Kopsolī” pastāstīt nedaudz par savu dzīvi.

Inese, kā jūs nokļuvāt Anglijā? Kā satikāties?

2009. gadā aizbraucu uz Angliju meklēt darbu. Darbu gan uzreiz neatradu, bet mana latviešu draudzene, kas tur dzīvoja jau pusgadu, uzaicināja mani uz Ziemassvētku balli. Tur es satiku Stjuartu Vaitingu – savu tagadējo vīru.

Sākumā mums bija grūti saprasties. Nevarēju saprast, ko viņš runā savā britu zīmju valodā. Viņš mēģināja man uzrakstīt, bet es taču angļu valodu nepratu. Draudzene palīdzēja saprasties. Izrādās, Stjuarts sākumā domāja, ka esmu angliete. Paskaidroju, ka esmu latviete, no Latvijas, par to viņš jutās ļoti pārsteigts.

Pamazām mācījos britu zīmju valodu un pusgada laikā to apguvu. Stjuarts palīdzēja man meklēt darbu, aizveda uz darba biržu. Pēc gada darbu atradu kādā veikalā „Primark” Londonas centrā. Man tur vajadzēja komunicēt ar cilvēkiem – palīdzēt pircējiem, pēc viņu teiktajiem izmēriem sameklēt atbilstošus apģērbus. Tos vajadzēja ņemt ārā no plauktiem, kastēm, pēc tam, ja nederēja, atkal salocīt un nolikt atpakaļ.

Kā gan varējāt nepārtraukti komunicēt ar pircējiem, nezinot angļu valodu, nedzirdot, ko viņi saka?

Protams, man uzreiz klientiem vajadzēja pateikt, ka es nedzirdu, bet tur par to nebrīnījās, ar zīmēm man izskaidroja, ko viņiem vajag: vasaras vai ziemas apģērbu, bērnam vai pieaugušajam un tamlīdzīgi. Komunikācija izdevās normāla, bet darbs gan bija fiziski smags:

no astoņiem rītā līdz astoņiem vakarā un visu laiku jāstāv kājās – tās sapampst.

No kastu cilāšanas sāka sāpēt arī mugura, tāpēc pēc gada aizgāju no šī darba, negribēju sabojāt veselību. Ja sākumā būtu zinājusi, ka veikalā slodze tik liela, būtu ņēmusi pusslodzi, bet es paņēmu pilnu. Samaksa bija neatbilstoša slodzei. Pēc nodokļiem uz rokas mēnesī saņēmu astoņus simtus angļu mārciņu.

Pēc tam sāku strādāt tai pašā firmā kur vīrs. Tā ir tipogrāfija, izpildu visādus sikus darbus ar iesaiņošanu,

aploksnēm un tamlīdzīgi. Tur ir daudz vieglāk. Vispār Anglijā mēs ar Stjuartu pārtiekam no invalīditātes pensijas un algas, nekādus pabalstus nesaņemam. Mana pensija, piemēram, ir 315 Lielbritānijas mārciņas.

Par ko strādā Stjuarts?

Stjuarts jau 14 gadus strādā par šoferi. Darbs no 8 līdz 15, bet, ja ilgāk, tad papildus piemaksā. Tipogrāfijā sāka strādāt nesen. Agrāk strādāja citā firmā un ar busiņu izvadāja pārtikas produktus: dārzeņus, gaļu.

Par šoferi Stjuarts mācījās tikai 11 dienas, toties katru dienu. Mums Latvijā ir savādāk, es pati arī šeit mācījos – 4 mēnešus! Stjuarts brīnās, ka Latvijā nedzirdīgajiem ir tikai A (motocikli), B (vieglie auto) un BE (vieglie auto ar piekabi) kategorijas. Viņam pašam autovadītāja apliecībā apstiprinātas šādas kategorijas: A; B1; B; C1; D1; BE; C1E; CE; D1E; DE. Vīrs ir nedzirdīgs, bet, kad brauc ar auto, tad Anglijā ir tāda prasība, ka jāuzliek dzirdes aparāts.

Kādi Stjuartam bija pirmie iespaidi par Latviju?

Kad mēs ar vīru pirmo reizi kopā atbraucām uz Latviju, Stjuartam šeit ļoti iepatikās un viņš gribēja precēties tieši Latvijā. Uz kāzām, kas notika augustā, sabrauca vīra radi – nebija gaidījuši, ka te ieraudzīs tik skaistu zemi. Īpaši viņiem patika Vecrīga, viņi nožēloja, ka neieraudzīs tik skaistu zemi. Īpaši viņiem patika Vecrīga, viņi nožēloja, ka nopirkuši biļetes atpakaļceļam jau pēc 4 dienām, gribēja palikt desmit dienas, lai visu pamatīgāk varētu apskatīt.

Viesi bija pārsteigti arī par bagātīgo kāzu galdu un to, cik viss garšīgs. Arī Stjuartam ļoti garšo latviešu ēdieni. Kad atbraucam uz Latviju, viņš jau tūlīt lidostā grib kaut ko latvisku uzēst. Arī Latvijā viņam patīk, visvairāk Vecrīga. Viņš saka – kad aizies pensijā, tad gribētu pārcelties dzīvot uz Latviju.

Vīrs uzaudzis lielā ģimenē, viņam ir 4 māsas un vēl 3 brāļi, viņi ir astoņi bērni. Stjuarts no viņiem ir visjaunākais un arī vienīgais nedzirdīgais, visi pārējie dzird.

Es pati esmu vārdzirdīga, mācījos Valmieras vārdzirdīgo skolā. Tur tagad mācās mana meita. Mēs aicinām viņu pie sevis, bet viņai Anglijā nepatīk.

Angļu ēdieni gan nav manā gaumē, tāpēc pati mājās gatavoju savus ēdienus, īpaši zupas, jo vīrs bez tām nemaz nevar iztikt. Anglijā ēdieni ir savādāki, piemēram, no sēnēm tur ir tikai šampinjoni, bet zupu vispār nav. Vīram bija pārsteigums par to, ka mēs gatavojam savos mežos lasītas sēnes. Viņam izskaidroju, ka tās marinējam arī ziemai. Tāpat viņam bija pārsteigums arī tas, kā mēs cepam kartupeļus.

Kā sadomājāt iegriezties „Kopsolī”?

Latvijā esam vairākas reizes gadā. Atnācu uz LNS, jo gribēju pasūtīt Kopsolī, man patīk to lasīt. Tik daudz ko var uzzināt! Ļoti labi, ka tagad to var abonēt arī elektroniskajā versijā un saņemt e pastā, tas ir ērti tiem, kas dzīvo ārzemēs. Arī es pēc šīs intervijas noteikti tā darīšu.

Ierodoties LNS, mani pārsteidza, ka uzbūvēta jauna ēka – Rehabilitācijas centrs. Jūs labi dzīvojat, Stjuarts brīnījās, cik Rītausma liela un ka tur notiek tik daudzi pasākumi.

Anglijā tā nav. Tur pašdarbības vispār nav, nedzirdīgie sanāk kopā reti, ik pēc diviem mēnešiem, pasēž, papļāpā – un tas arī viss. Sporta klubā katru trešdienu nedzirdīgie sanāk uzspēlēt boulingu, tas tur ir populārs, bet mani neinteresē.

Ar dzīvi esmu apmierināta, esmu jau apguvusi britu zīmju valodu, arī angļu valodā varu izlasīt zīmītes un pati uzrakstīt, kas vajadzīgs. Tikai runāt angļiski pat nemēģinu, jo šai valodā runā pavisam savādāk nekā raksta. Turpinu mācīties angļu valodu. Varu parunāties arī latviski, jo netālu no mums dzīvo agrākā valmieriete Renāte Jansone, tagad – Kelmena. ▲

Intervēja un foto Zigmārs Ungurs

Mūsējo starti ārzemēs

Janvāra Kopsolī publicējam informāciju par galvenām LNSF organizētajām vietējām sacensībām. Tagad, kad ir skaidrība par finansu apjomu šim gadam, LNSF valdes sēdē tika lemts, kādās starptautiskajās sacensībās Latvijas nedzirdīgie sportisti varēs piedalīties.

Lūk, jūsu uzmanībai lielāko starptautisko sacensību un sporta notikumu kalendārs!

26. martā Krievijas pilsētā Kanti – Mansijskā notiks **Starp-tautiskās nedzirdīgo sporta komitejas (ICSD) 45. kongress**. Lietuvas galvaspilsētā Viļņā jūnijā notiks **Ziemeļu – Baltijas valstu nedzirdīgo sporta federāciju vadītāju apspriede**, kas plānota divu dienu garumā.

Polijas pilsētā Bidgoščā no 5. līdz 15. jūlijam būs **9. Eiropas nedzirdīgo čempionāts vieglatlētikā**.

Tepat pie mums Majoros no 16. līdz 19. jūlijam risināsies atklātais **Ziemeļu – Baltijas valstu Nedzirdīgo čempionāts smilšu volejbolā**.

Savukārt Čehijas pilsētā Pilzenē no 4. līdz 9. augustam notiks **13. Eiropas nedzirdīgo čempio-**

nāts šaušanā, kurā Latvija piedalīsies pirmo reizi.

Mūsējie piedalīsies arī **Pasaules nedzirdīgo čempionātā orientēšanās sportā** Ņujorkas štata pilsētā Ročesterā no 5. līdz 9. augustam un **Pasaules nedzirdīgo peldēšanas čempionātā** Teksasas štatā, San Antonio pilsētā no 17. līdz 22. augustam (abi ASV). Kā redzams, augustā būs jāstartē daudzās starptautiskās sacensībās, tostarp arī Itālijā, Boloņā 20. – 30. augustā **Pasaules nedzirdīgo boulinga čempionātā**.

Beidzamās starptautiskās sacensības šogad, kurās piedalīsies Latvijas nedzirdīgie sportisti, būs **1. Eiropas Nedzirdīgo čempionāts cīņas mākslā**. Tas norisināsies Armēnijas galvaspilsētā Erevānā 26. – 31. oktobrī. ▲

Zigmārs Ungurs

Konkurss LNS – 95

Uz visām konkursa kārtām atbildes jāiesūta līdz 5. maijam.

Atbildes var gatavot individuāli vai grupā (tad minēt visus dalībniekus).

Šoreiz ievēlējiet krustiņu jūsu prāt pareizai atbildei, **izgrieziet** un nogādājiet redakcijā. Varat sūtīt arī e-pastā (piemēram, 1.2; 2.3; 3.1 utt.).

1. Cik biedru patlaban ir mūsu LNS?

- līdz 1500
 vairāk nekā 1600
 vairāk nekā 1900

2. Kad Rīgā notika 1. Baltijas nedzirdīgo Deju svētki?

- 1961
 1977
 1981

3. Kur un kad notika pirmā publiskā Nedzirdīgo diena ārpus LNS telpām?

- 1968
 1985
 1995

4. Cik nekustamo īpašumu pieder LNS?

- līdz 10
 līdz 20
 vairāk nekā 20

5. Kurus 3 cienjamus LNS biedrus iesakāt „KS” nointervēt par godu LNS – 95?

Balva Andrim Žurakovskim

Šogad Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas balvas izcīņa zemledus makšķerēšanā notika Balvu novadā, Balvu ezerā.

Lai gan tā ir samērā tāla noma, tomēr sacensībās piedalījās itin prāvs makšķernieku skaits – 22 dalībnieki. Viskuplāk pārstāvēts bija SK „Nedzirdīgo bouling”, piedalījās arī dalībnieki no SK „Tālavas Nedzirdīgo sports” un „ŠaDa”, tomēr visvairāk bija to, kas piedalījās individuāli, piemēram, Pāvels Osetrovs no Alūksnes, Edvīns Lankovskis no Rēzeknes, Elvis Kristapsons no Rīgas. Sacensību galvenais tiesnesis – Raitis Ozols.

Pirmo vietu un līdz ar to LNSF balvu ieguva **Andris Žurakovskis**. Otrajā vietā Andrejs K o v a l e v s, seko – Artūrs Vindačs. Visi trīs no SK „Nedzirdīgo bouling”.

Vislielāko lomu izcēla

Mārtiņš Pužulis no Balviem.

Tas bija 28 cm garš un 350 gramus smags līnis.

PALDIES!

Dalībnieki izsaka pateicību Mārtiņam Pužulim par palīdzību sacensību organizēšanā un sacensību vietas atrašanu.

Liels paldies arī viņa vecākiem, kuri visiem makšķerniekiem pēc sacensībām atveda siltas, garšīgas pusdienas! ▲

Zigmārs Ungurs
 Foto: Raitis Ozols

Sēru vēstis

Pieminēsim mūsu biedrus, kuri aizgājuši no mums pa mūžības ceļu.

✠ REGĪNA PRANČA (1963.27.07 – 2015.11.02)
Rēzeknes biedrība

✠ RITA MALZUBRE (1949.23.10 – 2015.02.02)
Rīgas biedrība

Līdzjūtības

*Tavs vārds... Nu tas aizvīz kā mākonis sārts.
 Kad tas atmiņā mirdz, tad klusi iesmeldzas sirds.*

✠ Skumstam par REGĪNAS PRANČAS aiziešanu mūžībā un izsakām dziļu līdzjūtību ģimenei par smago zaudējumu.

Klasesbiedri

✠ Mūsu dziļa līdzjūtība GUNTAI APSĪTEI, zaudējot mīļo māsu, un LĪGAI IMMUREI, tēvam aizejot mūžībā.

Valmieras biedrība

✠ Izsakām visdziļāko līdzjūtību mūsu nodarbību vadītājai LĪGAI IMMUREI, tēvu mūžībā pavadot.

Nodarbību kolektīva meitenes

✠ Uz mūžu atvadāmies no Rēzeknes RB Preiļu teritoriālās grupas biedres MARIJAS GRAUDIŅAS (1949.19.03 – 2015.22.01).

Rēzeknes RB

Pasākumi biedrībās martā

RĪGĀ

4.03 pl. 16 Sieviešu diena (Rītausmā)
6., 13., 20., 27.03 pl. 11 Nūjošana
(Elvīras ielā 19)
11., 18., 25.03 pl. 16 Laikrakstu un
žurnālu apskats (Rītausmā)

JELGAVĀ

3., 10.03 pl. 17 Informācijas un
pārrunas
8. vai 14.03 pl. 12 Sieviešu diena
(Sarmas ielā 4)
21.03 pl. 11 Draudzības spēle ar
Tukumu „Boulings”
24.03 pl. 14 Laikrakstu un žurnālu
apskats

TUKUMĀ

8.03 pl. 12 Sieviešu diena
15.03 pl. 12 Pārvēlēšanu sapulce
26.03 pl. 18 Lekcija „Ģimene un
mīlestība”

PLAVIŅĀS

6.03 pl. 12 Informācijas diena
10.03 pl. 12 Radošais darbs
14.03 pl. 12 Tematiskais pasākums
17.03 pl. 12 Avīžu koplasišana
20.03 pl. 12 Ekskursija
23.03 pl. 10 Floristika

SMILTENĒ

5., 12.03 pl. 12 Informācijas diena
7.03 pl. 12 Sieviešu diena
„Ak, jaukās smiltenietes!”
**15.03 pl. 12 Smiltenes grupas
pārvēlēšanu sapulce**
26.03 pl. 12 Tematiskais pasākums
„Veselība iekšā, slimība ārā!”

ALŪKSNĒ

2.03 pl. 12 Pārrunas
**7.03 pl. 12 Alūksnes grupas
pārvēlēšanu sapulce**
7.03 pl. 14 Sieviešu diena „Ak,
sievietes, sievietes, sievietes”
27.03 pl. 12 Tematiskais pasākums
„Veselība iekšā, slimība ārā!”

VALMIERĀ

3.03 pl. 14 Pārrunas „Āderu veidi”
5.03 pl. 14 IK „Es daru tā ...”
10.03 pl. 14 „Viss par sievietēm”
11.03 pl. 13 Foto izstāde „Sievietes
fotografē”
**14.03 pl. 12 Limbažu grupas
pārvēlēšanu sapulce**
17.03 pl. 14 Informācijas diena
17.03 pl. 14.30 Atjautības spēles
„Asini prātu!”
19.03 pl. 14 Kolektīvs apmeklējums
„Kas jauns izstādēs?”
21.03 pl. 11 Psihologijas nodarbība
24.03 pl. 14 Pārrunas: Ko raksta
žurnālā „Ieva”
26.03 pl. 14 Tematisks pasākums
„Māras dienā klimpas vāru ...”
**28.03 pl. 12 Cēsu grupas
pārvēlēšanu sapulce**
31.03 pl. 14 Informācija: Kā klājas
Cēsu grupas biedriem?

RĒZEKNĒ

3., 19.03 pl. 12 Koplasišana „Sapratne”
5.03 pl. 12 IK „Vissija”
7.03 pl. 12 „Sievietēm – jaukām!”
10.03 pl. 11 „Gribam visu zināt!”
12.03 Pasākums „Mēs – sabiedrības
daļa”
**14.03 pl. 11 Preiļu grupas pārvēlēša-
nu sapulce (Preiļos)**
17.03 pl. 12 Aktualitātes nedzirdīgo
kopienā
**21.03 pl. 12 Rēzeknes grupas
pārvēlēšanu sapulce**
24.03 pl. 11 Māras diena
26.03 pl. 12 Darbnīca „Mēs – varam!”
31.03 pl. 12 Tikšanās ar speciālistu

DAUGAVPILĪ

3., 5., 10., 12., 17., 24., 26.03 pl. 13
Laikrakstu un žurnālu apskats
3.03 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo
dzīvi
8.03 pl. 12 „Nāc peldēt” (Olimpiskajā
baseinā)
10.03 pl. 14 „Asini prātu” (par godu
LNS jubilejai)
17.03 pl. 14 Lekcija
**20.03 pl. 16.20 Pārvēlēšanu sapulce
(LNS Dane)**
24.03 pl. 14.30 IK „Nezinīši”

VENTSPILĪ

3.03 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu
apskats
7.03 pl. 14 Sieviešu diena
7., 14., 21., 28.03 pl. 17 IK „Veselība”
14., 24., 31.03 pl. 12 Psihologija sadzīvē
17.03 pl. 12 Informācija par nedzirdīgo
dzīvi
21.03 pl. 10 IK „Dambrete”
28.03 pl. 15 Juridiskā rakstura
informācija

KULDĪGĀ

3., 10., 17., 24., 31.03 pl. 10 Rokdarbi
3.03 pl. 12 Prezentācija: Ko svinēsim
martā?
4., 11., 18., 25.03 pl. 12 Avīžu
koplasišana
7.03 pl. 12 Sieviešu diena
14.03 pl. 10 Galda spēļu turnīrs „Cirks”
19.03 pl. 18 Dejošana
21.03 pl. 12 Prāta spēļu konkurss
25.03 pl. 10 Komunistiskā genocīda
upuru piemiņas diena
31.03 pl. 12 Prezentācija: Ko svinēsim
aprīlī?

LIEPĀJĀ

3., 10., 19., 24.03 pl. 12 Pārrunas
3., 10., 19., 24.03 pl. 13 Laikrakstu un
žurnālu apskats
6., 13., 20., 27.03 pl. 17.30 IK „Liedags”
8.03 Jums, sievietes!
21.03 pl. 11 Orientēšanās sacensības
21.03 pl. 16 Atpūtas pasākums „Gada
Liepājnieks – 2014”
26.03 pl. 12 Informācija par nedzirdīgo
dzīvi
31.03 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu
apskats

Mīli sveicam!

*Tā starp puteni, tumsu, miglu un
lietu, starp ledu un sniegu, kuram
cauri laužas zāles zaļie asni – tā nāk
jūsu dzimšanas diena pretī atkal
jaunam pavasarim! Lai spirtgti rīti,
piepildītas dienas un mierīgi vakari
siltas mājas sienās, jūsu apaļās jubi-
lejas gadu vadot!*

85

23.03 JĀNIS MIEZĪTIS, Liepājas
23.03 VIKTORS BUTKĀNS, Rīgas

80

3.03 JĀNIS CIPRUSS, Rēzeknes

75

3.03 ANNA JEKIMOVA, Smiltenes
15.03 JĀNIS OSKARS BIRĢELIS,
Kuldīgas

70

23.03 MĀRA RIKENA, Rīgas
29.03 JELENA LAZDINA, Rīgas
30.03 HARIJS RENCIS, Rīgas

65

6.03 IRINA LŪSE, Rīgas
11.03 DZINTRA SJAKSTE, Rīgas
20.03 IRĒNA LĀCE, Rīgas

60

23.03 HELMUTS DIMANTS, Rīgas
29.03 ARNIS JURŠEVSKIS, Kuldīgas

50

19.03 INTS SKUDRA, Rīgas biedrība

Vēlas iepazīties

♥ Solīds vīrietis – **Sergejs Zaver-
tailo** (67 gadi, nedzirdīgs/neredzīgs)
būtu priecīgs iepazīties ar iespējamo
dzīves draudzeni (60 – 65 g.). Varbūt
tieši jums tiks dāvāta saprašanās ie-
spēja?

Dzīvo Rīgā, Juglā. Zvanīt Natālijai:
29334304 (sociālā asistente).

♥ **Vīrietis (74)** vēlas iepazī-
ties ar vientuļu sievieti bez bērniem
(līdz 55 gadu vecumam). Ir dzīvoklis
ar ērtībām sociālā mājā. Sūtiet sms
26758497

Autovadītāju zināšanai!

Autoskola aicina uz BE autovadi-
tāju kursiem (vieglajai automašīnai ar
piekabi). Nodarbības 4 dienas, vaka-
ros pl. 17 – 20.

Tuvākas ziņas un pieteikšanās
pie Ēvalda Grabeža, SMS 26721365,
29713405.